

Деревнэдэги Р. Л. К. С. М-нинг
Ячейкаларынын көрөр,
Билэр, эдэр кэрэктэри.

Б. Балсикин и Н. Шастин.

КОМСОМОЛДЫҢ ДЕРЕ-
ВНЭДЭ СОВЕТ БАШНА-
РУУНА БОЛУЖАР КЭ-
РЭГИНДЭ ИШТЭЭР ИЖИ.

Комсомол и совет-
ское строительство
в деревне.

П. Чагаг—Строев
көчүргөн.

Ойрот Областын ВЛКСМ-нинг Комитеды
чыгарган.

Удалу 1926 жылда.

Ойрот.
2-488

Зау

Алдында советтарды катап тут- канынай нэ көрүнди.

Коммунист партия, советтарды тынгытсын дэл, жакыганынан бэри жыл ажа бэрди. Советтардын жарандыарын бистин партия-да совет башкарууда алдынан тургуза кичээп турган болбой кайсын, јэ, ол ишти бу эки жылдан бэри-лэ, јуртыбыстын мал-ажы кодүрүлөрдэ, крестьяндардын, ишмэкчиләрдин жадыны жаранып јөөжөзи кожыларда, сүрэкэй көндүгүп, жарандырып кэлди.

Ондый јаан иштин башталары, ол Совет-тын ижинэ деревнядагы тös албатыны-јоктуларын, тал-орто улусты јаба тартарын, ол тös албатыны, - крестьяндарды партияга ээликтирәри, тилдәштирәри, база совет башкаруудын албатаа тузалузын билдирәри, 1924 жылдын учунда 1925 жылдын баштапкызында болотон, советтар тудар тушта, јарты билдиргәдий эди.

Эмди советтарды катап тударга туру, тудуп-та јат, кәмдэ кижэе, партиянын деревнәдәги ижинин түзи јарт болды. Бистин бу тушта канчала кәрәкти биләр болып кэлгәнибистән, партиянын политиказынын јолдуузы, түзи јарт билдирип туру.

Советтарды тынгытсын дэгән, партиянын јакылтазын бүдүрәрдэ, оо үзәри мал аш, ар јөөжө кодүрәрин (экономическая политика) кичээрдэ

Л.В. №

XIV партконференция-ла III Совет жууны тургускан аайынча болордо, партия-ла совет башкаруудын политиказы, ады-чуу деревня јэргә јарап, там тыгып бәктәлип кәлди.

Эмди-дә деревнә јәрдинг комсомол уулдар, база партияда киргән улустар, партиянынг деревнядәги политиказын учуна чыгара сананбаган, Онынг аайынынг јартына чыкпаган болор. Ол дә-зә, деревнәнинг комсомолдорынынг, партийцтар-дын мынанг ары тәрәнг шүүп биләри кәрәктү нәмә, эмдиги тушта партиянынг деревня јәрдә кичээр бүдүрәр, кату ижи болор.

Деревнәдәги партиянынг политиказын түс јо-лынча иштәп јатканын нә-лә јакылтазын бүдүрип јатканын, деревнәдәги ячейка советта јакшы иш-тәп ижин көндүктүргәнинәнг билдирәр. Деревня-нынг комсомолдоры, партиянынг деревнәдә иш-тээр политический кәрәктәринә болыжар болыш-чылары учун, советтардын ижин јарандыарга, онынг ижинә крестьян албатыны јууктадарын, канча бар күчү-лә, билгәни-лә күјүрүнәр учурлу.

Деревнянынг комсомолдоры, јаш идәзин ачын-бай советка иштээр, иштәгән аяс јоннынг ижи-нә бәйи-да үүрәнип турар, оо үзәри алдында советтарды катап туткан кәрәктәрди ајыктап јү-рәр кәрәк.

Ол өгкөн иштәр бистинг комсомолды көпкө үүрәдәр. Бистинг деревнәдәги ячейкалар оны би-ләр кәрәк, база кийниндә јастра иш этпәскә, мынанг ары ишти канчала јарандыарга кичәәнәр кәрәк, бүткән ишти бәктәэргә кичәәнәр кәрәк.

Алдындагы советтарды катап тударда крестьяндардын төстү көп јаны бәри јайылган. „Јә кө-рүгәр... большевиктар коомойтыйла сләрди баш-

карууна жаба тартып туру, онын кийниндэ слэрдиг сыртыгарга јажынарга туру“-дэп, кажы улус сайгактап-та турза-крестьяндар совет тударын кичээп турган болгон. „Эмди бис бойлорыбыс тудуп јадыбыс, озо дэээ бискэ тургузып бэрэтэн“ дэп, айдыжып туратан эди.

Бу кэрэкти кичээп турганы база бир мындый кэрэктэн билдирип јат. „Большесельской волостту, Угличтын уездында, бир районда совет тудар јуун тушта, ол јуунда кандый-ла айдылган эрмэкти үзэ бичиккэ чийдиргэн, ол эрмэкти ончозын центр көрзүн дэп, онойып үзэ чийгэн. Јуун божогон кийиндэ, айдылган эрмэктэр үзэ чийилгэнин билэргэ, чийгэн протэколды ончозын кычырткан. Крестьяндардын кичээнип турганы оног билдирип туры. Крестьяндар эрмэк айдарынан корыкпай барганы „калак бичиккэ кирэрим“ дэп, алаңзыбай барганы, база оног билдирип туры.

Озо баштапкы советтарды катап тудар јуундарга 1924 јылда кўскүдэ, 1,115 волосто јуундарга кэлгэн избирательдардын тоозы 26,5% болгон болзо, экинчи катап 1925 јылдын баштанызында тударда ол-ла 1,115 волостон јуунга јуулган улустын тоозы 44,7% јеткэн. экинчи јуунда сельсоветтар тудар улус баштаанынан 18,2% ажра кэлди. Өскө јэрлэрдин јуунга кэлгэн улустын тоозы 50,70 оног-да көп болгон. Советтарды катап тудары партиянын-да комсомолдын-да, өскөдө организациялардын деревнэ-дэги ижин кыймыктаткан. Партия советтарды катап тудар кэрэгиндэ, городтордон көп улус мобилизовать эдип деревнээ ийгэн, оног улам

сельсоветтардын ижи јаранганы билдирип, кичээлип туру.

Оо кожо, кийндэги Советтарды катап тутканынан улам, бистин Совет башкаруудын эн кичүү аппараттын ижинин аайы көрүнди. Крестьян албатынын кэрэги јаантайын викта, Уисполкомда Сельсоветта учун, олор эн күчүү Совет аппараттын ижинэн кандый-ла тутак таап турган эди. Крестьяндардан онойып тутак кэрэкти таап айдып турган кэрэгиндэ, коомой иштэп турган јэрләрди түзэдибис, ижин тыгытыбыс.

Јэ, ол кэм јок јаны. Коомой-да јаны эм тургуза көп туру. Ондый коомой јанын түзэдэрин деревнэнин ячейкалары билэргэ кэрэк, түзээр кэрэк.

Ол иштин бир коомой јаны, партийный-ла комсомолдордын кажы бир ячейкаларынын советтарды катап тудар алдында бэлэтэнбэзи, кичээбэзи коомой. Партиянын деревнэдэ иштээр јаны јолын олор ончозы тэкши билбэген. Онын учун, кажы ячейкалар партиянын-да комсомолдын-да ячейкалары кунугуп туйуктана бэргэн советтар тударын олор баштабаган, бойлорынан турар кандидатар адабаган.

Ондый когыстын кэрэгиндэ, кажы бир јэрләрдин аргалу кулактары деревнэдэги башкарууды колына аларга күүрэнген. Айл-јурт ичиндэги кэлишпэс иш, аштын курсактын баазын төмөн басканы, налогка малды ажра тоологонькраны артык бичигэни, ончоло кулактарга сайга айдарга ээмэй боло бэргэн.

Кажы јэрләрди кулактар колына алганда, орто улус анаар јайылган. Бистин-дэ комсомол ячейкаларды, кулактар эптэл мэкээ кийдирип

алганда, комсомол ячейкалар парт“ячейкалар-ла тэскээрлэжип, тартышкан јэрлэр эаза бар. Онсй-ып тартыжып кэлгэн кийниндэ көрзонг, бу экү-динг кажызынан-да Советты катап тударда ту-дулбай калган турар, кулактар эмэээ бойлоры кирип алар, эмэээ јарамыкту улустарын тургу-зып салар болгон.

Јоктулар дэээ, јакшы бирикпэгэн, Советтар ту-дарда когыс туруп калган. Јоктулар күүјүрэнзэ-дэ крээлү, когыс болгон, јакшы бирикпэгэн, ты-ңыбаган. Јокту кижии аргалу кижининг колынан айрылгалагын билэлэ туура туруп бэргэн, кажы бирдэ: „Ошкош-ла бу кэрэк нэмэ болбос“ дэп айдатан. Бу кэрэктиг ондый болып турганы,-партиянынг, комсомолдордынг ячейкалары партия-нынг јакылтазынча кэрэкти ажиндыра шүүжип ишти бэлэтэп албастынг кэрэгиндэ, коомой бо-лып туры.

Песчанканынг ячейказынынг секретари куучын даган: „советты катап тудар-ла алдында, тоолу улусты ойто гражданский правалу болзын дэп, јөптөгилэди, ол улусты тэгин јэргэ чыгарган дэп айдыжарда бис кайкай бэрдибис: нэнидэ эдэ-рин тапай калдыбыс. Ол улус, бистинг бажыбы-ска кар јаагандый күч болды, јамылулар тудуп божогон кийниндэ көрзөбис бир-дэ коммунист, бир-дэ комсомол Советка тудулбайтыр, бис яче-каа јуулып алала, баштарыбыс јулунып отуруп калдыбыс: эмди нэ арга болор, советка канайып јууктайрыбыс— ондо бистинг кижибис јок болды“ дэп, куучындаган.

Ол куучынанг, бир ячейканынг туйуктанганы јарт көрүнүп туру.

Јуу чак тужундагы јүрүмди крестьян албаты

ундугалак, партиянын jakылтазынча, Советтарды катап тударын jарадып болбогон ячейкалар, „jэндирип“ уйады чыкканы ол дeп, айдарга jараар. Кэлиштирe иштэгeн, эбин jолын тапкан jэрлeрдe, крeстьяндар бойлоры күүнгeрип Советтарга коммунистарды, комсомолдарды jонго бүүмчүүлүү, кэрeк иш башкараp дeп, көп jанын туткан. Ондый болгоны газет-бичиккe көп бичилгeн. Ондый jэрлeрдe, советтарда иштэгeн коммунистар Советарды катап тударда jарамыкту улус болып токнай бeрди. Ондый-да болзо, советтардагы коммунистар, комсомолдар бир канча процент төмөндөп, астаганы jарт болды. Омская губердe экинчизин катап советтар тударда комсомолдардан 178 кижи тудулган, башкы тужунда дeзe 468 кижи болгон—2.5% артык. Северный кавказта комсомолдорды алдында 7% чыгара туткан экинчизин советтарды катап тудала көрөp болзо, 1-2% арткан. Шак ондый кылык өскө-дө губерлeрдe болгон.

Деревнэдeги крeстьян албаты комсомолдарга jakшы бүткэлeги оног билдирип туру. Деремнeнин комсомолдоры ишти, кэрeкти jakшы бүүдүрүп болбогодый болып, крeстьянга көрүнeт. Комсомолдардын комсомой эe болгонын, кэрeкти ижин кичeэбeзин крeстьяндар jaантайын көрүү калган учун, олорды тутпай турганы ол. Олордын нeмeэ эeзи болып башкарбазына мынды jарт кэрeлу нeмe бар. „Эeзи болып иштeйтeн ишти бу учунда комсомолдын ячейказы эндeди, комсомой иштeри дeп, бир нөкөр чийип jат. Бир комитеттын организациязы, ончо ячейкаларды бойлорынын сельская jонндорынан бир крадан jер сурап алала, оо албаты көргөдий иш

иштэзин дэп, јакыган эмтир. Айдарда крестьяндар тэкши-лэ кажыла деревнэдэ бир крадан јэрлэрди комсомолдорына бэргилэптир, бэрэлэ айдышкылаган: „Акыр, слэрдинг ижигэрди көрөлик“ дэгэн. Јас кэлгэн. Крестьяндар јэргэ чыгып краларын тартып иштэп турган, комсомолдардың кра јэр „Ленинның кразы“ дэп, јаан ат адап-та салган болзо, иштэлбэй, барга олонго бастырып јада калган.

Комсомолдар дэзэ, сагышта-да јок чураналу, кыстар-ла кожондоп, ол краны крестьяндар „јалку кра—дэп адаганын билбэй јыргагылап базып јургилэйт. Ондый кралардың тоолула проценты сүрүлгэн, үрэндэлгэн. Ондый „көргүзэр“ „экономияның“ ижи комсомолдордың адын там коомойтыдып салды, крестьяндар там бүтпэс болды, алдында-да деревнэдэги комсомолдор крестьянга сүрэкэй јарап, ичинэ кирбэйтэн болгон дэп бичигэн эди.

Ол комсомолдардың коомойы, кичээнбэзи, ол кылыктан јарт билдирип туру.

Ондый јэрлэрдэ, оның учун, советка „јаан сагалду“ улусты тудуп турган, комсомолдорды дэзэ, „салда тудуп билбэс балдар“ дэп, туура тургузып койотоны ол болор.

Онон өскө бир тыртыгы, комсомолдордың бала баштагы чыкпаганы, јаман кылыктары, бийиркэктэри, крестьянга сүрэкэй јарабай турат, онон улам, олор ондый кылыкка сүрэкэй өөркөйт. Петропавловский уездта, Сердобской волоста, мындый кылык болгон: „Совет тудуп турган тушта ячейканың заседания болгон, (улусты јуунды баштабазын дэп сакидып салган), список эдэр тушта, бойы бойлоры кыйышкан, согышклаган.

Ол јуундагы крестьяндар комсомолдорды „эмчэкти сүди озынан кургабаган“ бадлар деп айдышкан. Ондый кылыктарды, оноң-да јама кылыктарды бәдрәзә көп табылар.

Ондый кылыктар комсомолдарды бүдүмчизи јок әдип, јоннын ижин тутадып јат.

Партияга кирбәгән јаш улус, комсомолдордан артык, Совет тудар јуундарга кичәнгәнин ајыктап айдып турубыс. Советты катап тудар тушта партия кирбәгән јаш улус, комсомолдордон артык кичәенип, јуунга тургулаган. „Актарской уезтыг, Асагорской волостта, красноармеектар јаш уулдар-ла кожо, Совет тудар јууннын алды орто јөптөжөлө, бәләтәнип алган. Јуун тужында бойлорынан представительдар тургускан; јуун божогондо көрзө, олордын 4 кижисельсоветка член болгон, олордын бирүүзи дәзә сельсоветка секретарьга турган. Комсомолдан дәзә, бир-дә иш иштәбәгән, бәләтәнбәгән олордон советка јангыс-та кижитудулбаган“.

Ондый партияга кирбәгән јаш улус, советтарды катап тудар кәрәккә сүрәкәй көп кирижитурган деп, бис айдып болбосыбыс. Јә, бу айдылган куучын, сүрәкәй ајыкту әптү кылык болды. Ол туштагы ячейканын ижи срай коомойболгон. ВЛКСМ-нин ячейказы, кәрәк тужунда парт“ячейкаа баштадып, ол ишкә ажындра бәләтәнип, јаш улусты кожо тартып алып, јоктулардын орто улустын ортозына иштәп бәлән турар бойлоры, отуруп каларда, јаш улус дәзә алданан бойлоры кичәәнгән, бириккән болыпјат.

Өткөн јылдардагы Совет тудар јуундарга комсомол ячейкалардын „јәнгдирип“ турганы, олор

ды ол ишкэ бэлэтэп үүрэтпэгэнинэн болды. Ол ишти көндүктирип бириктиргэлэк тужы болгон, оны јазап кичэгэлэк болгон.

Ол куучындардан улам, бис шак мындый болзын деп шүүп турубыс:

1. Деревнэдэги В. Л. К. С. М - нын ячейкалары партиянын деревнэдэги политиказын сүрэкэй јакшы билэр кэрэк.

2. Онын јон ортозында эткэн ижи ајыкту, көрүмјүлү болор кэрэк.

3. Кандый-ла ижин ончозын парт ячейкалардан јөптү иштээр кэрэк ол јок болзо,—волком ВКП (б.)-дан.

4. Јоктуларды орто улус-ла јөптөштирип, бириктирэр кэрэк, ол нэнинг учун дэзэ, кулак кэтэжијат, бистинг бир эбэш-лэ когыс коомойыбысты бойына јарадарга сакып јат.

5. Ячейка Советтарды катап тудар алдында бэлэтэнип кичээнэр кэрэк, ол нэнинг учун дэзэ, катап јаңы совет тудар советтын јууны јакшы өтсин дэп.

6. Совет тудар јуундарга кожылып-та турза, ячейка Советтын ичиндэги ижин салбай кичээп турар кэрэк, крестьяндар јаңыс куучынга бүтпэс, эткэн иштэнг көрип шүүйтэн.

Ол кэрэкти канайта иштэйтэнин мынаг ары айдарыбыс. Эмди сельсовет кандый болор учу-

рын айдарга кэрэк. Ол кэрэкти чиккэ, јарт бил-
гэнинэн иштинг көп јаны јаранар учурлу.

Сельсовет—Совет башкаруудын эн ничү органы.

(башкарыжар башкаруучызы).

Албатынын көп јаны, сельсоветти јаныс-ла
налог јуур башкаруу дэл, билип јат. Өгкөн
советтарды катап тудар тушта, сельсоветтын
председатели отчет бэрэр тушта, бир крестья-
нин мындый куучын айткан: „Сельсоветтын
ижин бис нэзин куучындажар. Онын ижи јаныс-
ла прикас кэлзэ бүдүрэр, рассылный-ла түнэй-
лэ. Кандый-ла приказтар јаандардан кэлип јат.
Бис сельсоветтын ижи дэл, эрмэк тэжергэ бол-
бос“ дэгэн. Ондый куучын чын-ба? Јок, чын
эмэс. Онын учун бистинг комсомолдор, нэдэн-
дэ озо, сельсоветтын кэрэгин билэр кэрэк, ол
кандый кэрэктэр бүдүрэр, нэгэ тудуп јатканын
јарт билип, јастра билгэн албатаа јарт учурын
айдып бэрэр кэрэк.

1924 јылда Октябрь айда правительстванын
утвердить (јөптөгөн) јаңы сельсоветтардын иш-
тээр ижининг положения бичигиндэ мындый
айдылган: „Сельсовет бойынын турган
јурттынын ичинэ башкара башка-
руучы болгон учун, онын ижи мын-
дый болзын: крестьяннын мал-ажын,
јөөжө табарын кичээр, албатынын
эш-нэмэ билбэзин, оору-јоболдор-
ды јок эдерин кичээр, акту күчү-лэ
јаткан албатынын кучин, рабочий-ла
крестьяндардын биригэрин коруу-
лаар, кичээр; Рабоче-Крестьянский

Правительстванын закондарын, албатаа тузалу, акту кўчў-лэ јаткандардын јўрўмин јарандырап кэрэгиидэ чыгарган учун, кичээп бўдўрўп, тўс јарлазын, крестьяндарды, ўй улустарды государства кэрэгин башкарыштырага ўўрэтсин, база кўдрў государстванын ижин јарандырзын“ дэп, тургускан.

Сельсоветтын кэрэги, ижи сўрэкэй кўч јаан эмтир дэп, бис бу положениядан кўрўп турубыс. Сельсовет јаныс-ла Рабоче-Крест. Правительство закондорын јакылтазын бўдўрэр эмэс, албаты-јонды государства кэрэгинэп башкарыжарга, бойларынын јэриндэ нэ-лэ кэрэктэрин кичээргэ баштаар, база мал-аш, ар јөөжў кўдўрўлэр јадын деревнэнин албатызы амыр энчу јадар јадынын кичээр учурлу.

Советтарды, революция тужунда, рабочий-ла крестьян улус, акту бойларынын колдоры-ла тургускан, государстванын башкаруунда ол јагы, алдында болбогон башкаруу болгон, онын учун, советка буржуйлар нэпмандар, кулактар јууктаар учуры јок. Сельсоветдэзэ онын оашкаруудын эн кичў башкаруучызы, кол-салаазы болып јат.

Советтарга тудар эжи, бистин тудатан эжибис болзо, туткан кижизин јок онын ижи јарабас тыртык болзо, сельсоветтап кажы-ла кўндэ чыгарып ийэр. Ончо советтардын ижи, оны туткан албаты-ла тудуш болор, јоннон јоптў болор. Совет јуундарына сельсоветтар, волостын со-

вет јуундары ажра уездтын, губәрдин центр-дын Совет јуундары ажра, төс албаты көдрөзи госуларстванын башкарууна кожо туруп јат онын учун, албаты кандый-ла кәрәгин тәкши угужып бүдүрүп јатканы ол болор.

Јуулу-чакту тушта, ол, тушта јарап турган јуудын чактын военаый коммунизм дәп, законы-на Сельсоветтар тәмигә бәргән учун, ол әмди дә ундулбай туры.

Әмди нә нәмә өскөлөнди, кубулды. Советтар-дын ижи, кәрәги көптөди, өскөлөнди, әмди олардын ижи јаранып кәлди. Олардын кәрәги-нә јангыс-ла члэндәри кичээр әмәс; јон-албаты тәкши болыжарга кәрәк.

Айландра јаткан городтордо јуртарда мал-аш иш-тош, тынган, көдүрүлгән кәрәгиндә сель-советтар хозяйственно-культурный ишти тын-дар кәрәк. Онын әмдиги әдәр ижи мындый: культурный сельско-хозяйство әдәр (мал-аш ја-рандырар) кооперацияларды тынгар, јоктулар-ды орто улус-ла бириктирәр, школдорды тын-дар көптөдөр, онон-да өскө кату кәрәктәр әдәр.

Сельсовет кандый-да јакшы болзо, ол ка-мык ишти, албаты-јон болышпаза, бүдүрип бол-бозы јарт билдирип туры.

Ондый кәрәктәрди бүдүрәргә сельсовет ончо кәрәктәрди казнанын јакылтазынча-ла иштәбәй, јурт албатыны јаба тартып, кандый-ла иштин кәрәктин тузалузын албатаа билдирә айдып турар учурлу.

Бистин мал-аштарыбыс көдүрүлгән сайын крестьян албатынын кичәәнәри күнүн-лә кожы-лып јат, онын учун, сельсовет деревнә, јәрдәги албатынын өзәги төзи болып, бистин партий-

ний, комсомол ячейкалар болышса, деревнэдэги Совет башкаруудын јолын көндүктүрэр кэрэк, әмдиги јангы јүрүмгә, албатыны үүрэдәр, баштаар кэрэк.

Ол кэрәкти јангыс-ла әрмәк-куучын-ла откүр-бәс кәрәгиндә, Сельсоветтарда јүзүн-јүүр культурно-просветительный секциялар *) әдәр: Сельско-хозяйственный, культурно-просветительный, база өскө кандый секциялар болор.

Ол секциялардын алды-алднан иштәйтән, башкаратан кәрәктәри башка башка болор: јол јазаарын, аш-кра јарандыарын, сельский кооперация әдәрин, сельско-хозяйственный кооперация әдәрин, сельский сходкодон озо шүүжип бүдүрип алар.

Онойып иштәгәндә, кандый-ла кәрәкти учына чыгара шүүжәргә јакшы, нәнин учун дәзә, ончо улус ол кәрәкти тәкши угужып јат, јон көдрөзи ондый кәрәккә јаба тартылып јат, кәрәктин тузанын јарт билип јат.

Сельсоветтарда ревизионный комиссиялар тутатаны база сүрәкәй әптү ол сельсоветтын ижин јаантайын ишнжиләп көрөр, онон улам јон улуска сельсоветтын кандый тутакту ижин корүп түзәәргә јакшы.

Нәмәни јарт билип. јолынча түзәгәнинән коркорго кэрәк јок, ол срай кәрәктү. Әмди кажы бир сельсоветтар, албаты-ла јуук билижәр кәрәгиндә, сельсоветтын заседаниязын бойынын јуртына әтпәй, өнөтин өскө деревнәә барып әдәлә, ол заседанияга албаты уксын дәп, кандыйла сүрәкәй кәрәктәрин угужып шүүжәт. Бойынын ижин јарт билип алган, јангы аайынча иштәәр кү-

*) Секция дэгәни. Албаты јонго туза јәтирәр иштәрдин болүктәри.

үндү Сельсоветтар онойып кылынат. Албаты ол ишти жарадып көрөт, жакшы болорын билип турат. Эмдиги тушта жакшы иштэй-лэ албатаа тузалу кэрэк бүдүргэн, кооператив туткан, народный дом эткэн, сас кургаткан Сельсоветтар бәдрәзә көп чыгар.

Ондый болгон кийиндә, Сельсовет бүдүмчүлү болып, журтты мактап турар, карузый бәрәр, Советтан јөп сурап кәлип турар.

Јәриндә бүдүрип болбос крәэлү кэрэк болзо, Сельсовет бойынан јаандарына бәрәр, бу кэрәкти бискә аайлап бәрзин дәп сураар учурлу.

Айдарда, сельсоветтын ижи сүрәкәй јайым элбәк. ишти чиккә јолына баштандырап кәрәгиндә, јон көдрөзи оо болыжар кәрәк.

Сельсовет бистин алдыбыста государстванын энг кичү башкаруучызы, албаты бойы туткан болып көрүнәт, ол бистин башкаруучыбыс-та, башчыбыс-та. Ол јонын, албатынын бу законго кичәәнәтән кәрәктин өзөги болып јат.

Онын учун, Сельсоветтын әдәр кәрәктәри, бүдүрәр иштәри там көптөп, там-ла күч болып јат. Ол күч кәрәктәрин, рабочий-ла крестьяннын биригәр јолынча иштәзә, Сельсоветка јоктулар орто крестьяндар турза, јарт бүдүрәр.

Ондый төс албатыны сельсоветты айландра курчатса, партиянын јакылтазынча, Советты колго тударга күјүрәнип турган нәпмандарды, кулактарды туура чыгарып салза, ол тушта, Советтан чын јок-јөйудын башкаруу болор.

Онын учун Коммунистын париязы деревнә-

дэги Советтардын ижин кичээйтэни ол болор.

Айдарда, деревнэнин комсомолдоры деремнэ јэрдэги иштэп јаткан улустын алдна кирэргэ кэрэк.

Ячейка-ла Сельсовет.

Деревнэнин комсомолдарынын, көдрө ячейкаларынын эки төстү иштэр бар.

Баштапказы-үүрэнэри, экинчизи-јоннын ижин көндүктирэри.

Комсомолдар јангыс-ла үүрэдү кичээп, политграмотанын база кандый кружокторго айланыжып турган болзо, јон ортозыдагы бир-дэ кэрэккэ киришпэй, болышпай, јүргэн болзо, ол коомой комсомол болор.

Ол нэнин учун андый?

Јон ортозындагы кэрэктэргэ болышпаза, көндүктирбээ, ол ячейка јонына бүдүмчээ качан-да кирбэс, крестьяндар оны нэмээ бодобос. Ячейка деревнэдэги крестьяндарына бүдүмчизи јок болзо, ол партия-ла Союзтын, деревнэни јангы јүрүмгэ баштаар, советский јангына јандадар кэрэктәрди бүдүрип болбос.

Коштовка дэп, деревнэнин крестьяндары бойларынын комсомолдорын мындый болды, дэп, куучындаган: „Ол уулдар јакшы, баштактанбас, кичээнип үүрэнип јат, јаман кылык кылынбас, совет башкарууна болыжып јат. Эмди јолдорды јазагылап, јол коомой болгон—талайдын толгуу ошкош, кижии јортып болбос“ дэп айдышкан.

База Канский райоңда, Новоселевой дэп, деревнэдэ: КСМ-нин ячейказы эки кра культурный

олондор үрэндэгэн, база дөрт кра пар сүрүп бэлэтэгэн. Крестьяндар оны көрөлө ячейкаа бүдүп, јоннын ижин баштадып, комсомолдорды сельсоветтын ижинэ алдырып јат“...

Јэ, ол ячейкалардын ижи јолду чиккэ болды -олор јонына бүдүмчүлү болды.

Комсомолдар тэкши кыштовскай-ла новоселовскойдын комсомолдорын-чылап иштэп јатканы јок. Ондый кичээнбэстин кэрэгиндэ, былтыргы советтарды катап тудар тушта, көп комсомолдор „јэндирип мунгы кайнаган дэп, байа айдышканыбыс. Комсомолдар јон ичиндэги ишти кондүктирбэгэн, иштэбэгэн учун, крестьяндар ондый бүдүмчи јок комсомолдорды советка тутпаган. Ондый кылык, бир Сердобской волостын, Саратов губердин крестьянынын куучынынан јарт билдирип туру. „Комсомолдар—ячейкада иштү, бош јок улус, ологго Сельсоветка иштээргэ бош јок. Олор ячейказында иштэгэй-лэ, советка тударга бис өскө улус табарыбыс“ дэгэн.

Албаты ортозына јонго тузалу иш иштэзэн јонго бүдүмчэ кирбэс, бүдүмчүлү болоры, тэгинин тэгин болбос учурлу.

Кэрэктин јараары јангыс-ла јон ортозына иш эткэнинэн бүтпэс. Ол ишти сүрэкэй билип, кэлиштирэ көндүктиргэни јараар, онон өскө тэскээри-дэ болып барары магат јок.

Ол нэнин учун тэскээрлэйтэн?

Деревнэ јэрдэ аштан аракы азат, ол крестьянга-да көдрө албатаа-да аршамыкту, чыгымду дэп тэкши билип туру. Ондый коомой нэмэни јок эдэри кэрэктү, онын учун, көп ячейкалар аракы

азарын токтоодорго күүрэннип јат. Јэ, ончолоры тэкши јангыс аай туружип турган эмэс, јастразы-да бар.

Кайткан учун ондый?

Кажы бир ячейкалар тап-ла туружар јолын тапты: крестьяндарга ол аракы азарынын чыгымдуун, кадык јүрэринэ аршамыктуун јарттап кучындап бэрэр. Јурт ортозына культурно-просветительный иштэрди көндүкгирип, учунда олоордын ижи тузалу болып јат: аракыны асса-да өйлөп ичип, ол эмээс срай-да аспай токтоодып јат.

Кажы бир ячейкалар (ондыйлары көп) аракыны кэнэтиин-лэ јок эдэргэ күүрэнэт: бойлоры милициянын кэрэгин алынып (ондый кылык законго јарабас, кылынар учуры-да јок) деремнэни айландра тинтип, аракы тудуп, улус арестовать эдип јат. Айдарда, деремнэдэги улус аракызын асканча-ла турар, комсомолдор дэзэ, крестьяндарга көрүнэргэ-дэ болбос өчтү, ондый улусты советка канайып тутсын.

Јон ортозындагы иштин бир јастразы бу болор.

База бир крээлү ишкэ кожалар нэмэ забайкальской губернияда, Кайдаловской ячейканын комсомолдорынын канча-канча постановления тургускан кра сүрэр дэп, эш нэмэ болбогон. Учунда кра тартарга чыклады. Крестьяндар „јэ, бистин уулдар јангы-ла иштээргэ сананды“ дэп, айдышты. Комсомолдор эки јол кра тартала јанып јүргүлөп ийди.

Тальменька дэп, деревнэдэ, Ново-Николаевской округтын, база бир јүзүн кылык болгон. Ячейка комсомолдын кра јэрин үрэндэп салган,

ашты кэээр тушта уулдар собрания орто: „бош
жижи күүни бар болзо, барып кезип јатсын“
дәп постановления тургускан. Кажы бир јалқу-
урбагандары јарым кразын кәскән, јарым кразы
какшап калган.

Кэрәкти онойып башкарганда крестьяндардын
айдып турганы: „Комсомолдор кожондоорын
биләр. база спәкталь тургузарын биләр, кэрәктү
ишти ологго бүдүп бәрәргә болбос“ дэгәни
јолду әрмәк.

Алдындагы болүктә деревнәнин әәзи сельсо-
вет дәп, бис айткан әдибис. Сельсоветтын јок
тулардын орто крестьяндардын кичәәнгәни бил-
дирәр, Ол деревнәнән кандый-ла јүрүмин јады-
нын баштап јат.

Сельсоветтын ол ижинә дерәвнәнин комсом-
олдоры болыжар кәрәк. Ячейкалар ончо тәкши
онойып иштәп үүрәнгәләк: кажы ячейкалар јон-
ичиндә ишттәр ижин билбәс, кажы бирдә иштәй-
ин дэгән бойынча сельсоветтын ижин иштәй-
бәрәт.

Тәгин бир тәмдәкә мындый кылыкты угалы
деревнәдә јоннын колодец јок болды. Ол сүрә-
кәй кәрәктү. Ячейка крестьяндарга болыжарга
шүүнәлә иштин күнин әдәр дәшти. Ол кәрәккә
безпартийный јиит уулдар јууп алала, иштәә-
ишти иштәп салды.

Ол Ячейка јакшы эткән-бә? дәп, сурак бол-
ды. Јакшы. Чиккә-бә? Јок, сурәкәй түс эмәс.
Ячейка әдәр дэгән ишти иштәгәни јакшы.
— Коомой — сельсовет ол кәрәктән туура ту-
руп калганы.

Ячейка сельсоветтын ижин бойына алына-л
сельсоветтын коомой адын чыгарган болып јат.

Нэмэни чиккэ, тус эдэйн дээ мнндый эдэр кэрэк болгон: ячейка колодец казарга шүүнди. Колодцы казар эдип постановленияны тургузала алдынан бойы каспай, сельсоветын комиссияна мындый иш эдип ядыбыс дэп, угузар кэрэк. Сельсовет јөптөгөн кийиндэ, ячейка кичээп, кэлзин дэгэн күндэ канча бар комсомолдарын јууп алып ол ишкэ озо кэлэр кэрэк, база крестьяндарды, партия кирбэгэн јаш ууларды кичээп кожо тартар учурлу.

Јон ортозындагы ишти јастра иштэгэнин ба-за бир тэмдэктэп айдар:

Томскайдын губком КСМ-ка бир сельский ячейканын секретаринан письмо келгэн, мындый суракту: „Губком бискэ болыш эдип машина садып аларга акча бэрзин, бис машинанын товариществозын организовать эттибис. Бискэ машина учун төлөөргө 80 солковой акча кэрэк, бойыбыстын акчабысты школго тура эткэн учун үзэ тудуп салганыбыс. Бистин ячейкабыс јокту, ончозыла 5 киж, ижибис сүрэкэй јаан иш болды дэп, бичигэн.

Ол нөкөрлордин машинанын товариществазын эткэни сүрэкэй јакшы, јэ ол ишти көдрөзин бойлорына артынганы тэскээри болды. Ол ишти сельсовет ажра бүдүрэр кэрэк. Ол тушта, ологго 80 солковой акчанын эрмэги кэрэк јок болор эди.

Јоннын ортодо ишти, ячейкалар сельсоветтан блаабас кэрэк, онын эдэр иштэрин бойынын мойнына албас, кандый-ла јоннын ижи болор, оны сельсовет ажра бүдүрүп, онын јанына кичээнип

турган батрактарды, јоктуларды орто крестьяндарды, јаш ууларды јаан улусты бириктирип турар кэрэк.

Гулин дэп, деревнэнин, Камышинский уездта КСМ-нын ячейказы јолду кылык кылынган. Деревнянын кўрлэри, јолдоры ўрэлгэн, крестьяндар јўрип болбой кыйналып турган болгон. Ячейка сельсовет ажра воскресник эдэр, јолды кўрлэрді жазаар дэп, постановление тургускан. Воскресник орто крестьяндар көп јуулган. Кўрлэрді јолдорды жазаган.

Северо-Двинской губердин, Патумскайдын ячейказы, база балкаш кургадар дэп, шўўйлэ сельсовет ажра постановление тургускан. Комсомолдор элдэн озо иштэгэн, клуб-ла сельсоветтын јанындагы. балкашты кургадап койгон.

Ячейка јон ортозында эдэрижин сельсовет ажра этсэ, оны - латилдэ жип јөптў турза, онын эдэриштерин тэкши билип алза, јаантайын эптў-јөптў турза, ол тушта јоннын ижин јаспай бўдўрэри јарт туры.

Ячейкалардын деревнэдэги јоннын ортозында иштээр иштэри башка-башка бўдўп јат, јакшы јолду иштэргэ коштой јастра-да иштэп јаткандары көп.

Опочецкий уездтыг, Заклинский ячейка јоннын ижинэ сўрэкэй болыжы јэдип јат. Крестьяндар комсомолдарды сельсоветка кўўнгэрип тутклады. Сельсоветты катап туткан кийиндэ комсомолдоры там кожылды. Эмди Сельсоветтын эркин дэгэн члендэри-комсомолдор болды. Сельсоветтын ижинэ ячейка көдрөзи болыжып јат.

Ол-ок уездтын, Печенкино дэп деревнэнин ячейказы сан тэскээри кылыкту болды. Сельсоветка 6 комсомол туткан. Олор сельсоветта срайда иштэбэгэн, ячейказына база барбас. Ячейка дээ, бистинг комсомолдарыбыс сельсоветта нэни иштэп јат дэп, база кичээбэс болгон.

Островский уездтын, Орживельской ячейкада база ондый. 6 комсомолды сельсоветка членгэ туткан оаза 6 кижн секцияларда иштээр јанду болып калган, айдарда кажызы-да кэрэк бүдүрп јатканы јок, тэгин базып јүрэт. Эдэр нэмэбисти билбэй турубыс, ячейка сельсоветтын ижинэ база үүрэнбэс, нэни иштэп јатканын ајыктабас, айдарда ол уулдарга нэни айдып бэрзин.

Псковский уездтын, Доктовской ячейканын комсомолы—сельсоветтын председатели; ол ишти јакшы иштэп јат, күч болып турганы ячейказы срай-да болышпас болгон, өскө комсомолдордон сельсоветта база кижн јок, ол кара јаныскаан иштэп јат.

Вологодской губ. Хмелевской дэп деревнэдэ крестьяндар сельсоветка јуун эдэлэ, агаш кэрэгин, кра кэрэгин, изба-читальня тударын шүүжип јадарда, комсомолдор јаныс-ла Кадулинан өскөзи, көдрө эзрик оромды өрө төмөн басклап јүрглэгэн.

Сельсовет-ла тилдэшпэй јаткан, онын ижинэ болышпай јаткан ячейканын кылыгы јолду-ба, тэскээри-бэ?

Тэскээри кылык. Ондый кылыктап улам ячейкалар крестьяндардын бүдүмчизинэн чыгала томы јок болып јат.

Онон өскө, ячейка сельсоветтын ижинэ болыжарга куундү-дэ болзо, сельсовет јууктатпай,

кэрэксибэй, ячейканы иштэтпэй турар кылы база бар эди.

Мышинский районда (Полтавский округ) б. сельсоветта мындый кылык болгон: Комсомлдын представители сельсоветтын заседаниязына кэлгэн, айдарда бир крестьян „сельсоветтын ижин дэ слэрдинг кэрэгиэр јок, слэр, боо тумчугыгарды кыстабагар“ дэгэн.

Ол база тэскээри. Ячейка-л сельсовет эптү, тудуш болзо, оноры дэп, айдар, ячейка сельсоветтын ижинэ болыжып турар, сельсовет дэзэ, ячейканын эдэр дэгэн ижи көндүктүрэр, бойынын ижинэ ячейканы кожо тартар.

Ячейкала сельсоветтын ортозында, Саратов губердинг, Петровский уездтын, Сердобинк дэп деревнэнинг ячейказынын кылыгындый кылыспрай-да јарабас: ячейканын заседаниязына сельсоветтын председатели доклад эткэн, (партиянын члендэри ондо јок болгон) угуп алала ячейканын тургускан постановлениязы мынды болгон: „Сельсоветтын ижи коомой учун оны-л сүрэкэй туружар кэрэк“ дэп, тургускан.

Семеновка дэп деревнэнинг ячейказы (Вятско губерда) мындый отношения чийгэн:

„Ончо Сельсоветтын члендэринэ-лэ Сельисполнительдарга.

Семеновский ячейка конференция эдэргэ туру, јаш улус јууп јат, база нэни-нэни иштээр слэрлэр очы јуртыгардын јаш улустарына јарлагар. „Вятская Правда“ дэгэн газетты таркадарын кичээгэр“ дэп бичигэн.

Дубовканын ячейказы, Раненбургской уезд а

сельсоветка агаш кэрэгинэ туткан уполномочен-
ый улуска акча бэрбэзин дэп приказ бичик
эргэн, ол кэрэк дэзэ јуунда бүдүп калган болгон.

Бу айдылган куучыннан, ячейкалардын сель-
советтын ижинэ бойы билинип киришкэни јара-
бай турганы јарт көрүнүп туры. Ячейкалар сель-
советтын помощнигы болып болыжатанын эмэ-
э ундуп салган туры, ол эмээзэ кэрэксибэй тур-
ан болор. Деревнэнин ячейкаларын сельсовет-
ты үүрэтсин јакарзын дэп, јакыган кижии јок.
Ол иш тэскээри, оноң бир-дэ јакшы болбос:
Крестьяндар деревнэнин ээзин билбэс: Ячейка-
ба сельсовет-па дэп алаңзый бэрэр, учунда кэл-
э деревнэдэ кандый-да башкаруу јок болор.
Сельсовет јаистра иштэп јаткан
болзо, эмээзэ коомой иштэп тур-
ан болзо, оны јакарала тоскырап
мэс, оо болыжар кэрэк, онын
ижин көндүктирип, јарандырап
кэрэк.

База-да бир тэскээри бар, ол сельсовет
комсомолдын ячейказын колго тударга, санан-
ганда, бойынын заседаниязына ячейканын отче-
дын укканы, база иштээр ижин мындый бол-
зын дэп, јакарганы, Крашевканын ячейказында,
Саратов губерда, ондый болгончылап, ол эмээзэ,
Кука дэп, деревнэдэ, Забайкальской губерда,
сельсоветтын председатели — кандидат партии,
комсомолдордын бийи ошкош јакарып турар,
комсомолдорды улус тинтидип, арестовать эти-
рип турар болзо, база јарабас. Онойып кылы-
нарда ячейка там тэскээри барган, сельсовет
баштаар бойынча, онойып јүүлтүп салганда ко-
омой болбой база.

Сельсовет государстванын башкаруу, кол салаазы, јон туткан дэп, албаты ундып салган, ол бойынын деревнэзи јакшы јатсын дэп кичээр база јаан јэрлэрдин јакару бичиктэрди бүдүрэр кэрэктү болгон.

Ячейка дэзэ — јаш улус бойларынын акту саргыжы-ла бириккэн партиянын организациязы, партиянын ижинэ болыжып турар, онын кандый-ла эдэр кэрэктэрин бүдүрэр, сельсовет база кандый учреждения башкартар, билдирэр эмэс. Сельсовет ячейканы јакарып болбос, мындый кэрэк эт, эткэн ижинди угус дэп, айдып болбос. Онойың јакаратан онын јандары бар (волком, уком) база ячейка партии.

Ячейка сельсовет-ла канайта биригэр? Ячейка-ла сельсовет биригэтэн канча-канча эби бар. Онын бир сүрэкэй јакшызы, комсомолды сельсоветка тудала, оны өнөтийин сельсоветка-да, бойынын ячейказына-да иштэдип турза, сүрэкэй эптү болор.

Вазенской ячейкадан Онежской уездтын сельсоветка эки комсомол туткан, үзээри бир представитель чыгараган, озор үчүлэзи сельсоветка бирдэ эбэш иш этпэгэн, нэмэ ондый болзо, нэ болор. Айдарда, ячейкада „бойынын алднан“ јадар, сельсовет-та „бойынын алднан јарар“ јан болып јат.

Вазеновской ячейканын тыртык кылыгы сельсоветка туткан комсомолдорын иштэтпэгени коомой, оо үзэри чыгаруулу представитель тутканы база јастра кылык.

Ячейка представительды сельсоветка тэгинэн

тэгин тургуспас, Советты катап тудар тушта бир-дэ комсомол тудулбаган болзо, ол тушта эрик жок бир представитель тургузар учурлу.

Представительга тудатан комсомол сүрэкэй билэр, јонго бүдүмчүлү болзо, јараар.

Сельсоветтын ижин билэйн дээ, ячейка каа-јада сельеоветтын докладын, общий собрания кычыртып угар, оны-да болзо, сельсовет-тан јөптү угар.

Сельсоветтын председатели доклад этпээ, оны албадап болбос.

Сельсовет ячейкаа доклад этпэй мойноорын канайта эптээр?

Јоннын ортозындагы ишти сүрэкэй түс иштээр кэрэк: олишти сельсовет ажра эдип турар, сельсовет-тын кэрэгин блаабас оны-ла јөптү аантайын кандый ишкэ јынгыс туржарына кичээнэр кэрэк.

Советтарды катап тударына ячейка кожо турар учуры.

Советтарды катап тудар тушта, ячейканын ондо кожо турары сүрэкэй кэрэктү нэмэ. Ол тушта, ячейканын ол кэрэккэ бэлэтэнгэни билдирэр, онын крестьяндарга бүдүмчүмүзи танылар. Ячейка алдындагы советарды тударда кичээнгэн, кожо турган болзо, крестьяндар-ла эптү болгон болзо, совет тудар ижи јэнгил болор учурлу.

Советты катап кэлиштирэ тудары, оо кэм тудуларында: јоктулар, орто улус, красноармеец, коммунист, комсомол тудулар-ба, ол эмээ, оны кулактар колына алар-ба, оны ээчидэ сельсоветтын ижи бүдэр.

Эмдиги тушта советты тудатан кэрэк, ја политический кэрэккэ кожылып јат.

Ўчүнчи с'езд советов, советтарды катап туд кэрэгин шүүжэлэ, онын сүрэкэй јаан кэрэктэ зин билдирип, мындый постановление тургуска Советтар тудар кэрэк албатынын сүрэкэй кэрэктү политически школы болып, совет башкарууга крестьян-ларабочий улусты јуу тадар төстү кэрэги болып јат; оны учун советтарды тудар компаниларды, албатынын көпјаны кир жэр эди, организовать эдэр кэрэ дэгэн.

Оны уга тура, бис ундыбас кэрэктү нэм советты катап тудар тушта, нэлман, кула абыс кирижэргэ албаданып јатканын ајыктана кэрэк. Олор эмди башкарууды колына кийдэр эбин бэдрэп јат, онын учун Советты катап тударын кэтэжип' андыжып турат. Онын учу олор кандый-да кылыктап јалтанбас; ајакы да азала крестьяндарды эзиртип салат, јоктуларды өөркөштирип, кырмаалаштырар, коммунисттады јамандаар, бойлорын мактаар „албатаа тузлу бис“ дэп, турар јанду.

Бистин дэрэвнэдэги ячейкаларыбыстын сүрэкэй кичээйтэн јалчыларды, јоктуларды орт крестьяндарла кожо бириктиртингыдып алала, кулактардын сүмэ зин јок эдэр кэрэк.

Ол ишти канайта эдэр? дэп, сурак болды. Административный јанынап кэлижэр-бэ? Јок онойып болбос. Онойып албаданза кулактар

залу болор, оlor там сайгактаар. Административный м е р а бистэ бар. Ол кандый мера дэээ, истинг советтар тудатан законыбыс, конституциянын аайынча болып јат. Советка тудатан ус, јагыс-ла акту кўчи-лэ иштээр албаты тур, кижикўчи-лэ кўндэнгэн улусты оо јуутпас урлу.

Јэ кулактарды советка јуутпаганы-ла кэрэк э бүтпэс, оlor јок јойуды сайгактап, булганча-ла турар.

Айдарда оны кайдар?

Партия-ла совет башкаруу, крестьян-ла јок-йу албатынын јадынын јарандыарга, јэнил-ргэ, оlorды к у л ь т у р н ы й эдэргэ кўјүрәнип г. Айдарда бистинг дэрэвнэдәги союзтын-ла ртиянын ячейкалары, партиянын дэрэвнэдәги политикаын јазап, айдып билэргэ кэрэк, албатынын билбэгән кэрәкти билдирип турарга кинэргэ кэрәк.

Советтарды катап тудар алдында, катап тудан советтарды албатынын алдына отчетын айдырып угузып турар. Сельсоветтын отчетын к-јойу, албаты тәкши угуп шўўжәр кэрәк, илер кэрәк.

Нәмәни јолду айтканынан јалтанбас кэрәк, кулактарды сайгагын тоскырар кэрәк. Сельсоветтын отчеты тушта, кандый блааш сөс болзо, совет башкаруу тәзөлгөнөг бәри онын эдәр әрәктәрин, сельсоветтын ижининг јаанын, оны нашта иштәзе јарайтанын таап кәлиштирә айдып билэргә кәрәк. Совет тудар јуун тушта, ны ончо кәлиштрәргә кўч болор. Јок-јойудын тозоында эдәр ишти ажындра озо бүдүрәр әрәк.

Алдында өткөн советтарды тудар алдында озолоп куучынды айл сайын, хата сайын айды турган болгон. Ол эптү, нэниг учун дээз крестьяндар энирдэ бир айлга јуулып куучында жатан јаңы бар эди. Изба-читальнянын иж јакшы болып, оо крестьяндар барып турган болзо, оо-да јуулып турарга јараар. Мында коммунистар, комсомолдор кичээп куучындажар кэрэги, крестьяндарга кандый сүрэкэй кэрэктү нэм кэрэк, билбэй турганы нэ болор, оны куучындажар. Ондый эрмәктәрди угужар, јазап шүүжәр јөптөжөр. Јоннын кандый-ла кэрәктәрин јакшы бүдүрәргә јакшы сельсовет тудар кэрәк дөп билдирип айдар, онын учун советка јакшы улу тударын айдар. Ол тушта, кәмди тудар күүндү болгонын јарт угужар.

Ажындра онойып куучындажып шүүжип алган кийиндэ, јоктулар јалтанбас, совет тудар тушта, јарт эрмәгин айдынып турар.

Ол кэрәккә тузалу нәмә, селькорлардын учительдардыг, пионерлардын стенноі газетзы болор.

Ячейка селькор-ла кожо стенной газетты чий элэ, илэ јәргә а кындра јапшырып салар кэрәк. Ол газетка салатаны, партия совет тудар алдында нэни этсин дөп, јакыганын салар, сельсоветтыг ижэниг тутаганын, јастырганын салар. Пионерларга, школго үүрэнип турган балдарга качылары Советты катап тудар учурын айды бәрзэ, олар ада энэләринэ ол јуунга барба калбазын дөп, айдып турар. Ол јуунга алднан ээ болып јаткан үй улустардын кэләрин кичээ кэрәк. Оны крестьяндар јәктэбэзин, јамандаба

зын, карын үй улусты түнгэй кижиг, түнэй жон дэп, бодозын.

Ол ончо ондый болгон кийиндэ, жон көдрө-зи-ол кэрэктин учурлузын, государстваа кэрэктүзүн билэр, кандый-да кижиг онон куру калышпай кожо турарын билэр.

Советтарды катап тударын избирательный участкалап айрганы, повесткалу эткэни, албаты көп жууларга тузалу болгон. Бу-да жылда шак ондый кылынар кэрэк. Онойып озолондра бэлэтэнип алган комсомолдын ячейказы крестьяндардын кылык жагын билип алар, база албатаа бүдүмчүлү улустар билдирэр, айдарда советти тудар тушта эптү болор. Кэрэкти онойып бүдүрип алган ячейка, бойынан списка тургузарын жалтанбас. Списканын жеткери жагыс-ла тургусканынан болып турган эмес, кажы бир-дэ спискаа албатаа бүдүмчи жок, коомой үч-төрт кижиг киргэндэ коомой болып жат. Ячейка спискаа кэлиштрэ улус тургускажын, ол бүдүмчилү ижэмчилү болор, крестьяндар жарадып көрөр. Кандидатарды бойынан сүрэкэй көптөтпөс кэрэк. Иштэгэтий, нэ нэмэни билгэдий, крестьяндарга бүдүмчүлү улусты кандидаттын списказына чийэр кэрэк; ондый улусты крестьяндар бойлорыда кичээр. Деревнянын ячейказы совет тудар алдында сүрэкэй көп бэлэтэнэр кэрэктү эмтир дэп, көрүп турыбыс. Онын учун ячейка ажындра сүрэкэй кичээнип бэлэтэнэр кэрэк, члендери совет тудар учурын тэкши жазап билгэдий болзын. Өткөн совет жуундарда мындый кылык болгон: канча кэрэк дэган улус жуунга жуулып кэлган, тоолула кижиг жетпэс болгон. Көрөр болзо, жуулган улустын ортозында бир-дэ комсомол жок бол-

тэн. „Кайда барглаган?“ дэл, сурашты.-„Олор
үйдэ отырглап јат“-дэшти. Ондый кылык јо
бо тзын.

Ячейка бойынын собраниязына ажындра јуу
лчп, јуунда нэни эдэрин шүүжип аларга кэрэк.
Избирательный комиссиянын ижиндэ јаан учур
лу кэрэктэр бар. јуунга турбас эдип туура улу
чыгарганда, јаантайын эрмэктү болып јат. Сель
совет избирательный спискага јуунга тура, тур
бас улусты ылгап чийип-тэ турза, оны избирком
көрөр тушта, комсомолдар ондо айдылбаган нэ
мэ бар бэлзо, комиссияга айдып турар учурлу.
Комсомолдардын сүрэкэй күч ижи, олор поли
тика кэрэгин канайтса-да крестьян улустаң ар
тык билэр учурлу. Эмди көп крестьяндар газе
кычырып, декретарды көрүп јат. Кандый-ла јэр
дин, јурттын јадыжынын аайынча кэлиштирэр
күч кэрэк. Алдындагы тушта агаштын кэрэг
сүрэкэй күч эрмэк бэлгон. Ондый кэрэкти шүү
жэрдэ ячейка лесничий алдырып алар кэрэг
эмэзэ ондый кэрэкти билэр кижиги кычырып ала
кэрэк, онын кийнинде крестьяндардын сурага
эрмэгинэ кару айдарга бэлэн болор. Изба-чи
тальянга куучын айдарга билэр кижиги талда
ийип турар кэрэк.

Советты катап тудар ишти партячейка-ла јо
тү, оо баштадып иштээр кэрэк. Партячейка јо
јэрлэрдэ, ол ишти бүдүрэри күч болор. Онды
јэрлэргэ Волком ВКП база ВЛКСМ волост
билэр улус ийэр кэрэк.

Советты катап тудар иштинг кату күч јанг
оо бэлэтэнэтэни дэл, көрдибис. Ол бэлэтэни
ажындра јазанып алган тушта, башкарууды к
лына аларга блаашкан кулактарды туура чыг

рып саларга бэлэн, сельсоветтын ижин јараидыргадый улусты тударга јэнгил болор.

Јоктуларды, орто крестьяндарды кандый-ла уунга шүүжэр кэрэккэ үүрэдип тыгыдып алган кийиндэ, олоҥ нэ нэмэниг аайын билип алза, туура тарпас болзо, кулактар-ла, олоҥдын јанынан эрмэк айдар улус-ла туружарга јакшы болор.

От тушта, кулактардын тургускан кандидаттарын чыгарып саларга јэнгил болор, бойына кэрэктү, јонго јарамыкту улус тургузар. Списка-ла голосовать эдэри јарабас, јастра болор. Онон тудуп турган јон тыртык табар. Кандыйла тудатан кижини башка шүүшкэни артык, јарабас кижиги болзо, кандый-да кижиги јартын көскө айтсын. Онон өскө, эрмэк јэтпэй калды деп, айдар, кийиндэ айдыжар: „ээ, базала оны сельсоветка ту-тын-ба,“ дэжэр,

Партиянын, комсомолдын улустарынан кандидаттарды јонго бүдүмчүлү, крестьяндарга элптуу улдардан тургузар кэрэк.

Советты катап тудар тушта; сельсоветтын иштэйтэн иштэрин шүүжэр, сельсоветтын члендеринэ иштээр иштэрин алднан айрып бэрэр, сельсоветтын председателина јакшы кижиги тудар кэрэк, база члендеринэ ончозына сельсоветтын секцияларына иштээр эдэр, ол эмээ өскө иш бэрэр.

Онын учун сельсоветтын јууны орто, ол сельсоветтын нэни иштээргэ турган ижин план эдип ийип алар, оны јөптөжөр, сельсоветтын билэр дэген члендери ажра избирательный участкалар-а сельсовет шак мындый иш эдэргэ туру деп, доклад айттыар.

Сельсоветтын секцияларынын ижи.

„Ячейка-ла сельсовст“ дэгэн бөлүктө ячейкалар жон ортозындагы ишти сельсовет ажра иштээр учурлу дэп, бис айтканыбыс.

Ончозы-ла ол-ба?

Жок, ончозы ол эмэс.

Ячейканын албатаа тузалу иш эткэни жакшы ол ишти сельсовет-ла кожо иштээзэ жараар. Комсомолдар-ла коммунистар алднан албаты-жон болышпаза алднан иштэп деремнэни жарандыры болбос. Ол тузазы жок иш боло бэрбэзин.

Көп жаны ондый болорго кэлижип жат. Крестьяндар болышпаза деремнэни жангыртарга болбос. Эмдиги тушта крестьяндардын кичээнэри көптөй бэрди. Крестьяндар бу совет госуударстванын кэрэгин башкары жарга сүрэкэй кичээнип турулар.

Айдарда, онойып кичээнип турган жоктуларды орто улусты, ба т р а к т а р д ы совет башкару уна болыжар эдип тартарга кэрэк.

Олордын болыжар дэгэни, жоктуларды, ба т р а к т а р д ы, орто крестьяндарды сельсоветтын секцияларына иштэтсэ жараар.

Сельсоветтын секциязы канча-ла көп крестьян ду бозо, анча-ла сельсовет журт улус-ла тилде жип, биригэргэ жакшы, сельсоветка кандый-ла кэрэктэрин бүдүрэргэ там жэнгил болор.

Ондый болорын ячейкалар кичээр кэрэк. Эмдиги тушта, сельсоветтарда комиссиялар тэкши тудулган жок болор. Ондый барда жэрлэрдэ онын ижи жэткил эмэс, көндүкэлэк. Ол комиссияларда сельсоветтын члендэри эмэс крестьяндар ас. Секциялар эдэр ижин жэтрэ билбэс. Секциялардын эдэр ижи дээсэ сүрэкэй жаан иш.

ЦИК СССР-дин положениязы-ла бөлзө, дермнэ јәрдин, јүрүми, нэ-лэ кэрэктэри сельсоветтаг озо секцияга бүдэр учурлу. Сельсоветта јаантайын иштээр мындый секциялар тургуссын дэп, јөптөп турубис: 1) сельско-хозяйственный, 2) культурно-просветительная и здравоохранения, 3) местного хозяйства и благоустройства, 4) торгово-кооперативная, 5) финансово-налоговая.

Сельский - хозяйстванын секциязы, случной прокатный, агрономический пункттар организовать эдэрин ажындра кичээп турар, база крестьяндардын мал-ажын кодөрорин кичээр. Культурно-просветительный секция деремнедеги культурно-просветительный учреждениялардын ижин кичээп турар, энг озо кичээйтэни изба-читальня-ла, школ болор.

Секцияда эдэр кэрэктэр ончозы крестьяндарга тузалу дэп, көрүп турубис. Кандыйда кижээ кэрэктин түргэн бүткэни, јакшы болгоны кэрэк болып јат. Айдарда, кондый-ла кэрэктэрин крестьяндар сельсоветтын секциязы орто бүдүрип үүрэдэр кэрэк.

Айдарда, мында комсомолдын ячейказы иштэйтэн нэ иш бар?

Ячейканын сельско-хозяйственный, культурно-просветительный иш эдэринэнг улам угужып көрөлик.

Мындый бир тэмдэктү иштэн баштайлы. Эмди кажы ячейкаларда деремнедэ сельско-хозяйственный кружоктор бар. Олордын сүрэкэй јак-

шы иштэп, мал ашты көдүрүп жаткандары көп
жаны болуп јдт.

Ол јакшы, иш-пэ?

Сүрэкэй јакшы иш кэрэктү иш.

Кружоктын ижиндэ јастра эткэни нэ? Онын
бир јастразы, ол кружоктор ячейкаларда јаб
болгоны; экинчи јастразы, ондый кружокторго
көдрөлө комсомолдар киргэни, ол эмээ без
партийный јаш уулдар бар-да болзо ас; үчүнч
тэскээризи, ондый кружоктор сельско-хозяйст
венный иштэрдэ јакшы иштэп-тэ турза, оны ал
батаа, јуртка көргүспэй јарлабай иштэгэни јара
бас кылык.

Кузнецовой дэп деремнэнин, Исаковской во
лостын, Вяземской уездта, комсомолдары иштэ
јаткан хозыаствазын албатаа көргүзэлэ (показа
тельный) эдэр эдип постановление тургузар.

„Ол тургускан постановлениязын озор бүдү
рэргэ күйүрэнгэн. Ишти јарандыра иштэп турган
Озор малдын јылу кажагандарына от күйдүрү
јылыдып турган. Кандый јүзүн-јүүр өлөң, аш
салган, сүрэкэй јакшы бүткэн, база мал азраа
өлөң салгыштар эдип, сүрэкэй кичэнгэн“.

Опочецкой уездтын, Пушкинской волостын
Заклинской дэп деремнэнин комсомолдор баз
онойып иштэгэн. Озор үч јүзүн аш үрэндээри
токтоодоло, көп јүзүн аш чачар јан тапкап.

Онон крестьян улус көрөлө, база ондый и
иштээргэ үүрэнэр. Комсомолдор дээз јонго бү
дүмчүлү болып, ячейканын ижин јарандыра
Онын учун, крестьяндар комсомолдордын, ки
чээнип турганын көрөлө, кандый-да јонны
ижин озорго бүдүп турар.

Ондый-да болзо, кузнецовской-ла заклино

ячейкалардын комсомолдорынын ижиндэ бир тутак, јастра иш бар бады.

Олор јангыс-ла бойларынын хозыяйствазын јарандырала токтооп калбай, ол ишкэ бойынын јон улустарын тартар кэрэк болгон эди.

Комсомолдор ол јулу кажаган эдэлэ, уйдын сүди кожылганын көргөн кийиндэ, ол ячейка бойларынын комсомолдорын сельсоветтагы секцияда иштэп јаткан улуска ийип, сельсоветтын сельско-хозыяйственный секциязын, ондый тузалу кэрэкти кичээр, албаты ончо тэкши шак ондый јылу кажагалар этсин дэп, кичээр турарга кэрэк болгон эди.

Сельско-хозыяйственный кружоктор кандый-ла кэрэкти онойып секция ажра албата билдирип, јарлап турарга кэрэк.

Ол сүрэкэй јараар нэмэ. Ячейка јонго тузалу кэрэк эдип јат, оо кожо, секциянын ижин көндүктирип јат, онын ижинэ крестьяндардын билэр дэгэн улустарын тартып јат.

Онын учун, сельсоветтардын секцияларына ячейкадан иштээргэ тургускан комсомол уулдар, онын сүрэкэй кичээнэр улустары болор учурлу.

Сельсоветтын культурно-просветительный база здравоохранениянын секцияларынын эдэр ижин база ол сельско-хозыяйственный секциязынын ижинчилэп кичээр угужар кэрэк.

Деревнянын комсомол ячейказынын тосту иштээр ижи культурно-просветительный иш болор.

Изба-читальнялардын, көп јаны, комсомолы јок иштэп болбос дэп, билбэс кижилер бар-ба? Комсомолдын ячейказы јакшы иштэбээз — изба-читальня јук-лэ тынду јадар.

Деремнэдэги комсомолдор сүрэкэй кичээни турар учурлу. Онойып кичээнбэээ комсомолд болбос.

Изба-читальнянын-да ижин, база кэлиштир иштээр кэрэк, тон-ла ойинэн өткрө кылынба жүрэр кэрэк.

Кажы бирдэ изба-читальняга јалан комсомолдар-ла јаш улус јуулар, јаан улус јуулбас, кирбэс кылык база бар.

Кажы комсомолдор изба-читальняга бичик кычыарга јуулатан учурлузын, ундуп салала оны комсомолдын клубына бодоп алатаны бар эди.

Онын ижин албаты тэкши билип, оо киргэдий эдип кэлиштирэр кэрэк. Онын учун, изба-читальня сельсоветта кожо болор кэрэк, комсомолдын ячейказында эмэс, онын ижин сельсоветтын секциязы башкарар учурлу, комсомолдын ячейканы бойы билинэргэ јарабас.

Ячейка дэээ, сельсовет-ла секциянын изба-читальняны башкарар кэрэгинэ кичээнип болышса, онын ижи јаранып турар, кандый-ла кэрэкти ойиндэ башкарып кондиктирип јадар.

Справканын столын эдеринэн тэмдэктэп куучындажалык.

Оны кэм организовать эдэр, ол кайда турар учурлу?

Эмди күрүп жүргэндэ, ондый столдорды комсомолдордын ячейкалары бойлорында кожо эдип јат, ол јарабас.

Справканын столын организовать эдерин ячейка сельсоветтын секциязы орто кичээп айдып, ол столды изба-читальня-ла кожо эдэр кэрэк, оо иштэгэдий билгэдий јакшы комсомол.

дор чыгарып бэрэр кэрэк. Справканын столы сельсоветка билдирэр, оо башкартар учурлу, ячейка дээ, онын ижин иштэл јаткан комсомолдоры ажра баштаар.

Ячейка столдын ижинэн тыртык таап турган болзо, бойы алднан билинип оны јакарбас, кандый јастра эткэнин сельсоветтынг секциязы ажра айдып, түзээр кэрэк.

Школдын ижин база түнгэй онойып-ок башкарап.

Ячейка, школдын ижи түс јакшы болзын дээ, школдын соведында бир представитель кижилу болор кэрэк. Онын ижинэ ячейка болыжары, сельсоветтынг секциязы культурно-просветительный кэрэктәрди баштаза, кожо иштэжин болыжар учурлу.

Бис сельсоветтынг эки-лэ секциязынын иштээр ижин айдыштыбыс, ол нэнинг учун дээ, сельско-хозяйственный ижи, база культурно-просветительный иш деремнэ јардэги комсомол ячейкалардын кичээйтэн төстү ижи болып јат, ол эки ишти јакшы иштэгэжин ячейканын јон ортозындагы өскө-дө иштэри јарап турар учурлу.

Јэ, онынг учун, ячейка ол экүдэнг өскө јон ортозындагы ишти кичээбэй таштабас, сельсоветтынг секцияларынын өскө иштэринэ ончо болыжар учурлу.

Ондый секцияларга ячейка бойынаг тоолу комсомолдор тургузып, оморды ажра кандый-ла айдар дэгэн кэрэктэрин секция айдып болыжып јадар кэрэк. Нэдэнг-дэ озо, сельско-хозяйственный-ла культурно-просветительный секцияларды организовать эдэр кэрэк, омордын ижин түзэдин, сүрэкэй кичээп көндүктирэр кэрэк.

Сельский сход.

Кандый-да јондо сельский сход (јоннын јууны) јонго сүрэкэй кэрэктү нэмэ. Кандый-да комол деремнэ јэрдэги сходколорды көрүп калган, онын кэрэктүзин билэр, айдарда ондо көйөйдүш јок.

Кандый јоннын кэрэктэрин сельский сход орто угуп, сход башкараар учурлу, сельсовет угуп јараткан-да кэрэктэрди ошкош-ла сход угар јөптөөр учурлу.

Кулактар, абыстар, садуучылар сходкоо эрмек айдар учуры јок-та болзо, олоор сайгак куучынды албатаа айдып турар.

Олордын кэдирилэри кэнг, бойлорына тузал нэмэни эндэтпэс, олоор, айла јөптөри јангыс, јоктулардый эмэс, јангыс аай брригэ бэрэр улу болгон. Кулактар јоктулардан артык сүмэл бир аай турар кэрэгиндэ, кажы бирдэ јоктуларды оос ачырбай ажра салып итэтэни бар болго. Сельский сходкоо јэр кэзү кэрэгин шүүшкэндэ эмэзэ үрэн аш кэрэгин шүүшкэндэ, база кандый кэрэктэрди бойлорына тузалу јанына тартып, јоктуларды јэндэп барат.

Сельсовет сходкада бүткэн кэрэк јок-јойу јарабас аршамык болзо, оны токтоодор учур бар-ла, јэ, бар-да болзо, ончо түзөп турарга келишпэй калатаны көп болып јат.

Јаистра бүткэн кэрэкти јарабады дэп, јангыс-токтоодып салар эмэс, озолоп ол бүткэн кэрэк јок-јойуга шак мындый аршамыкту эмтир дэп оны јоктуларга, орто улуска билдирэ айдар керек.

Оны билдирэин дэзэ, катап сход јууйла, о кэрэктин јарабазын јоктуларга, орто улуска

база катап јарт билдирэ айдар кэрэк, онон өскө, бир-лэ бүткэн кэрэкти катап оодорго бэлэн эмэс.

Сельсовет бойы алднанг оодорго, үрээргэ јарабас, сельсоветтын јаман ады чыгар, јонына бүдүмчи јок болор.

Кулактар айдыжар: бу база ойго азый јан болып јат, албаты кэрэгин бойы шүүжип этнэс дэн айдыжар.

Батрак-ла јоктулар бир јанынанг, кулактар база јанынанг озодонг бэри өчтү болгоны, көрүшпэс болгоны, сходкодо јурт билдирэр, илэ чыгып турар. Батрактар-ла јоктуларды бириктирээргэ, оморды орто улус-ла союз эдип организоватъ эдэлэ, кулактар-ла туружарга элтү јэр сходко болор, онон элтү јэр јок.

Ол орто, комсомолдын ячейказы күүјүрэнзэ, чын јок-јойудын учун турушканын албатаа көргүзэр эди.

„Бурлак дэл, деремнэдэ, Ново-Николаевскай-дын уездында, јэмшиктин јалын албатаа чачар кэрэк кэлишпэй кыйышту болгон. Кулактар ол акчаны алган јәрдин тоозыла чачар дэл блаашкан, ондый болзо јоктуларга куч болгодый. Ячейка ол кэрэкти шүүжэлэ мындый постановление тургускан: „Сельский јэмшиктин јалын үлү јэргэ чачпай, өрөкө ичиндэ иштээр атарга чачар эдип туружар дэл тургускан. Бойынын представительдарын ийип сельсоветты ол постановленияга јөптөнзин дэл сураткан, онын кийиндэ сходко орто сүрэкэй туружала, ол бичиктин аайынча кэрэкти бүдүрүп алган эди.

Ячейка ол ишти јолду иштэгэн. Ончо-эл ячейкалар тэкши ондый эмэс, көп јаны сходко

орго айдар кэрэктэрди јакшы ондобос, турушпас, јолын билбэс.

Мынын алдындагы бөлүктэ бис, бир деремнэдэ сельский сходкодо јэр кэзү кэрэгин, избачитальня эдерин, агаш кэрэгин јон јуулып алып шүүжип јадар тушта, комсомолдор чураналу деремнэнин оромына басклап јүргэн, комсомолдордон эки-лэ кижил ол сходкоо кэлгэн.

Калустай дэп ячейканы ајыктаарда, (Забайкалдын губердэ) „сходкоо комсомолдордын билэр дэгэн јаандары-ла јүрэр, өскөлөри баратан ондо кэрэгибис јок“ дэп, айдыжатан эмтир.

Саратов губердинг бир деремнэзиндэ, „бир комсомол табыштанып, чуугып бэрэрдэ, улус-ла кырыжарда, сельсоветты катап тудар јуунын ижинэ аршамык болгон“.

Щербаковской ячейкада, забайкал губердинг шак мындый кылык болгон: „сельсоветка туду койгон комсомолдар сельсоветтын заседанияларына барбас, сходкоо дэзэ төрт кирбэс болгон.“

Анан өскө, комсомолдор сходканын эдэр кэрэктэрин ажындра укпай калган учун, сходко тал ортолоп кэлгэндэ, оо эдэр кэрэктэрди шүүжэргэ турубыс дэп, сходты токтоодып койтонь база бар болын јат.

Комсомолдын ондый кылыктарын крестьяндар јаратпазы јарт нэмэ.

Комсомолдор сходколорго барбас, каа-јаа бар за-да ондо бүдүп јаткан кэрэктэрди шүүжип билбэс дэп, көрүп турубыс. Ячейкалар көдрөзидэ сходтын кэрэгин шүүжэргэ, болыжарга организовать эдип, ажындра бэлэтэнип билбээс сүрэкэй коомой нэмэ.

Сходкоо жагыс-ла барып турганы эмэс, ондогы кэрэкти угужып, шүүжип турар батрактарды, јоктуларды, орто улусты бириктирип, олоорды, баштаарын кичээр. Ол кэрэкти Бурлактын комсомолдоры јәмшиктин јалын чачканчылап эди.п. турар кэрэк.

Кэрэк ончо онойып эптү бүтпэс, нэнин учун дэээ, сходконын учурлуузын тэкши јарт билбэй јат, ячейкалар дэээ, сходко туружар кэрэктэрин ажындра шүүжип алып јакшы туружарын билбэс кэрэгиндэ ондый болып јат.

Сходкодо нэ кэрэк бүдүрэргэ турганын ячейкалар кажы бирдэ билбэйт. Каа-јаада-ла комсомолдор ячейказына јуулып алып сходконын кэрэгин ажындра шүүжэт, ондо бойынан айдар эрмэкти бэлэтэп албайт, онын учун мындый болып јат: комсомолдор сходкоо кэлгэндэ кажы-ла кижн санаазына эбэлгэн куучын айдат. Кажы бирдэ дэээ, сельсовет-ла партиянын ячейказы тургускан эрмэкти јаратпай блааш эдэт, ол сүрэкэй јастра кылык, кулактарга тузалу нэмэ болып јат.

Өткөн јылдардын совет катап тудар јуундардагы кылыктан, ол кэрэк јарт көрүнүп туру.

Айдарда ячейка канайта кылынза сходтын кэрэгин түс чикэ иштээжэр?

Эн башкызы, комсомолдор көд-рөзи тэкши сельский сходко барып турар кэзэк. Оо үзери, деремнэнин батрактарын, јоктуларын, орто крестьяндарын тэкши сходкоо тартар кэрэк. Сходкодо өрөкөдөн бир кижидэн барар эжи јондордо эмдидэ көп, оны токтоодор эбин бэрээр кэрэк. Ол јан кулактарга тузалу. Бирюльской ячейкада, Иркутской гу-

бэрдинг, мындый болгон: бир безпартийный кре-
стьян уулды: „сэм советты катап тудар жуунга
бардын-ба? дэл,— сураарда, айткан: „Аајам ба
рып јүргән, мәнин јажым јәтпәгән,“ дәгән.
„Сән, канча јашту? дэл сураарда, ол уул јиир-
ме үчүнчи јажына барып јаткан болгон.

Ондый кылык јангыс ол эмәс. Ондый кылык
уй улустаң, кыстардаң көп чыгат.

Экинчизи, комсомолдор сходко
орто ончозы јангыс аай туруп, ячей-
казынын айтсын дәгән кәрәктинг уч-
ун тың туружар кәрәк, ол кәрәк сель-
совет ажра барган болзо, парт-ячей-
ка јөптөгөн болзо, оны кичээр уч-
урлу.

Сходкоо айдар әрмәктәрди, кандый-ла кәрәк-
тәрди сходкодон озо ячейка орто, јазап шүүжә-
лә бәктәп, быжырып алза, оо кожо јоктулар-ла
батрактар отурза, сүрәкәй әптүү, јарайтаны ол
әди.

Онойып быжырган кәрәк, сельсовет-ла тилдә-
жип, партиянын ячейказы-ла јөптөжилп салган
болзо, сходкоо-да сүрәкәй јараар, оны јарадары-
да күч эмәс.

**Ячейналардын чыгардылуулузы сельсовет-
та канайта иштээр: база олардын ижин ка-
найта баштаар.**

„Ячейка-ла сельсовет“ дәгән бөлүктәң ячей-
ка јон ортозындагы ижин сүрәкәй јолг к түс
әдил колдүктиргәнинән јаранар дэл, әрмәк бол-
гон, база јастра иштәзә јарабас, сельсовет-ла
ячейка әптү турза јараар дэл, айдыган.

Әнди бискә ячейканың сельсоветта иштәйтән

учундагы ишти куучындажалык. Ол-представительдардын сельсоветын ижин көндүктүрөр учуры болор.

Ол база сүрэкэй кэрэктү эрмэк, алдындагы-да айдылган кэрэктөрдөн тутак эмес иш болор.

Көдрө ячейка сельсоветтын ижин иштэжэргэ жарабас: ячейкадан жаантайын сельсоветка бир-бэ эки-бэ кижин иштээр, база тоолу комсомолдар сельсоветтын секцияларында болыжып турар жанду.

Жэ, ол улус сельсоветтын ижин срай-да иштэбэй турган болзо, ол эмэзэ коомой иштэп турган болзо, ячейка оны көрбөй, кичээбэй турган болзо, ол нэ болор?

Андый балгон кийиндэ ол ячейка сельсоветтан айрылып жатканы ол туры, ол нэ дэгэжин, ячейка журттында жон ижин иштэбэй жатканы болор, жастра иш болор учурлу. Ячейканын представительдары сельсоветка онын секцияларына жакшы иштэзин дэзэ, оны канайтса жараар нэмэ? Ол иштин жакшы бүдэри представительдардын кичээмэл жакшызынан болор. Советты катап тудар тушта сельсоветтын члендеринэ комсомолдордын ижэмчилүүн, бүдүмчүлүүн, кичээмэл билэрин, жонго эптүлэрин талдап тудар кэрэк.

Представительдарды база онойып ок чыгарар кэрэк (сельсоветта комсомолдордон член туду-благан болзо), база ячейка сельсоветын иш секциязына представитель ийэтэн болзо, онойып кылынар кэрэк.

Экинчизи —сельсоветта иштэп турган комсомолдордын ижин, ячейказы тудуш-ла көрүп угуп турар кэрэк, олардын иштэгэн иштэрин

ячейканын бюросы база ошый собраниязы јаан садатпай доклад этгирип угуп турарга кэрэк. Ол төсгүзи. Мынан төмөн айдылган тэмдэк куучындардын ячейканын ижи көдрө билдирэр. Славковской ячейканын, Псковской уездта, ижи мындый болгон дэп, угулган: комсомолдоры сельсоветтын ижинэ кичээнип, күүнгэрип туры, сүрэкэй кичээн сельсоветка болыжын јэтирип јат. Ячейка бойлорынан тургускан секциядагы представительдарынын иштэгэн ижин отчетторынан угуп, оlorдын јастра ижин түзэп, јакарып ат. Ишти јакшы иштэгэн ууунг комсомолдор ионнына сүрэкэй бүдүмчээ кирди. Советты катап, тудар тушта, алдындагы јылда эки комсомол сельсоветка турган, эмди бэш комсомолды сельсоветтын членинэ туткан дэп кэлди.

Ол тэмдэктү кылык, ячейка онойып иштээр кэрэк, сельсоветка иштээр представительдарын ячейка онойып башкараp кэрэк. Ячейка представительдарын советка тудар, комсомолдор дээз секцияда иштэп турар. Оlorдын ижининг отчетторын собрания орго угар болзо, өскө-дө комсомолдор оны угар, сельсоветтын ижинэ күүнгэрэр. Онын кийниндэ—ячейка крестьяндарына бүдүмчүлү болор, тоомчылу јүрэр.

База бир ондый тэмдэк: „Опечетский уездта, Вилейской волости, Ждановской сельсоветтын председателинин заместители комсомол уул болгон. Крестьяндар онын ижин сүрэкэй јарадып јат, ол-да јолду. Онын баштаганыла Ждановский сельсоветга крестьянской комитет взаимопомощи бүткэн. Ячейка онын отчедын көп катап уккан“.

Псковской уездын, Докатовской деремнэдэ

кэрэк база башка болды: „Докатовской сельсоветтын председатели Быстров дэп, комсомол уул болгон, онын ижи јонго јарап турган учун ол јонына бүдүмчүлү болгон, Ячейказы дээ, онын ижин кэрэксибэс, онын отчедын укпас болгон, комсомолдоры сельсоветтын-да, секцияларынын-да ижинэ болышпас болгон“.

Представительдар-да кичээнбэс иштэбэс, ячейказы-да представительдарынын ижин кичээбэс јэрлэр көп болгон.

Качуга дэп, деремнедэ, Иркутской губердин. комсомолка—сельсоветтын члени болгон, оны сельсоветтын кэрэгинэ тургуспай, повесткалар айл сайын алып јүрэр рассылыный эткэн.

Ячейказы дээ, ол комсомол кыстын сельсоветта иштэп јатканын көрбөгөн-дэ кичээбэгэн-дэ, ондый тэскээри кылыкты токтоотпогон, ол Сергеева Сельсоветтын ижинэ күүнзеп турган болгон.

„Анга дэп, деремнэдэ комсомол—сельсоветтын члени, тутканынан бэри сок јаныс катап сельсоветтын заседаниязына барган, өскө иштэрдэн нэ-лэ дэп, аргаданып айрылып турган“.

Бирюльскайдын ячейказы бойынын заседаниязына сельсоветка член болгон Щербаковой дэп комсомолланын кэрэгин угала, тургускан постановлениязы мындый болгон: Нөкөр Щербаковойдын айлында иштээр ижи көп, бойы јокту учун, т. Щербаковойды сельсоветтын членинэн чыгарала, кандидатка көчүрзин дэп, сельсоветтан сураар дэп, тургускан.

Ячейка арай тэскээри кылынган. Ол бала кижини, јоктузын көрүп турала, ячейка советты катап тудар тушта, членгэ тургустурбас кэрэк

болгон, ол эмээ, јокту кижі, кыс кижі дэл килээ болыш бэрэргэ кэрэк болгон.

Ондый кылыктарды тоолозо көп чыгар.

Ондый ячейкалар јурт ортозына бүдүм чизи јок болып јот, деремнэниң јадынына бир-дэ эбэш туказын јэтырбэй јат, Союз-ла партияның кэрэгин бүдүрбөйт; карын ондый кылыктарынан улам канча кэрэк тутап, үрэлип јат.

Бу тэмдэктэп айдылган куучындарда јакшы представительдар тудуп сельсоветка ийэрин, ол-ордын ондогы ижин ячейка башкараар, көрөр учурын угуштыбыс. База ол-ок куучындардан комсомолдордын сельсоветка канайта иштэйтэни билдирэр, база оноор ийэр улусты кэлиштирэ ийэтэни билдирэр.

Комсомолдор јэтрэ бүдүмчүлү болор учурлу эдэтэн ижин јаспай эдэргэ кэрэк, ижэнгэни тэгин барбазын.

Јакшы билэр уулдарды сельсоветка таап ийэри бэлэн эмэс. Билэр кижі ийгэндэ, ол комсомолдын ижин түзөп, көндүктиргэн ячейка советка иштэгэн ижи көрүмјүлү болор.

Кажы бир ячейкаларчылап, комсомолдордын докладын угала „отчетты уктубыс“ эмээ „ишти тыгыдар“ дэп, постановления бичийлэ ундып салза, ол иш сүрэкэй јаранбас. Нэмэни билэр јакшы уул болзо, эш нэмэ билбэс болзо, оны баштап, көндүктирбээ ол нэни эдэр, нэмэ-дэ бөлбөс.

Отчеты укан докладтарга јаан резолюция-бичик саларын кичээбэс кэрэк, ондый докладтарды јаантайын угуп турза јараар,, база бир-эки катап мындый кэрэкти бүдүрзин дэп, јакыыр кэрэк.

Бир јанынанг дээ, сельсоветта иштэп турган ячейканын нредставительдары, сельсоветка мындый кэрэк бар дэп, айткалакта, оны озолоп ячейканын бюрозына угузып, оо шүүдирзэ јараар. Ондый болгондо, бир јанынанг оны шүүшсэ ячейка көдрөзи сельсоветтын ижинэ јаба тартылар, Сельсоветтын эткэн кэрэгин бүдүрэр болгон учун эмэс, оо кожо јон ортозындагы иштэрди, сельсоветка болыжып, иштээргэ эптү болор. Экинчизи, комсомолдар, — сельсоветтын члендэри, эмээзэ представительдары сельсоветын алдна эрмэк айтса, ячейканын сагыжы мындый болды дэп, чыгара айдынырга јакшы, онон улам сельсовет ол кэрэкти јарадып угарга јараар оо үзэри, ол ячейка јонына бүдүмчүлү болзо, кэрэк сүрэкэй эптү бүдэр.

Темдэктэп мындый болгонын угужар, сельсоветта иштэг турган комсомол, јоктулардын јадынын сүрэкэй билэр бололо, машинанын товариществазын эдэр кэрэк тапкан болзын.

Ол комсомол, ондый шүүлтэзин озолоп ячейказынанг угала јөптөдип јалган болзо, сельсовет орто канайып-канайып кэрэк кэлишпэй туура тарткан болзо, ондо-до кэм јок, ячейка ол кэрэктү обществаны этсин дэп, јонго јарлар ол барып түбиндэ эдилбэйчи јада калбас.

Ячейка, кандый-ла кэрэктэри бар болзо, оны сельсовет эдэр учурлу болзо, ончозын сельсоветта членгэ турган комсомол ажра бэрэр, ол эптү јаны болор.

Өнөн өскө, организованный јөптү иш болбос, сельсоветка ийгэн уулдар булгала бэрэр, сельсоветка барган кэрэгин билбэй барар.

Сальсоветка секретарь болып турган комсо-

молдын кэрэги база башка. Сельсоветтын секретари, күнүн-лэ сайын сельсовета отурар, түжүнэ лэ улуска жүзүн-жүүр бичик эдип бэрэр, канча жүзүн куучын эрмэк угужар, албатынын нэ-лэ жүзүн кэрэктэрин угар.

Мактап эмэс, сельсоветтын секретари ончо албаты-жонго жүүк, таныш кижилар болып јат, кэрэктү иш иштэп јат.

Онын ижи јакшы болзо, бойы албатаа эптү болзо, сельсовет макка кирер, јарамыкту болор, совет башкарууды, онын законун албаты јаспай билер. Ол кижилар совет башкарууга јуук кижилар болзо, сүрэкэй јакшы. Ол ончо-ло ондый кэлишпэй турар. Эмди-дэ сельсоветарда озогы качылар абыстардын, кулактардын уулдары толтыра отуруп јат.

Сельсоветтын секретарина бөлөк сагышту улустаң таркаган кижилар турза, јок-јойуга болышпас, олардын кэрэгин кичээбэс болоры јарт нэмэ. Онын учун, ячейка бойынаң комсомолууды сельсоветка секретарь эдип отургускажын сүрэкэй кэрэктү болор эди, ондо озогы качылар. абыстың, кулактын үүлдарын отургусканча, олардон нэ болор.

Ондый качылу деремнэлэргэ, ячейкалар кичээнип бойынаң үүрэнгэн, нэмэни билгэдий, кэрэкти бүдүргэдий, албатаа јарт тузазы јэткэдий комсомол уулдаң сельсоветка секретар эдип тургузарга кэрэк.

Јэ, ол сүрэкэй бэлэн эмэс, оны ајыктанып кэлиштэрер кэрэк.

Сүрэкэй албаданып, комсомолды сельсоветка секретарга тургузар учурлу эмэс, оны онойып шүүбэс кэрэк.

Янғы тургускан комсомол-секретарь, кэрэкти башкы турган сельсоветын секретарына түнэй башкарза јараар. Ондый болбозо, ол секретарь узак туруп болбос.

Онын учун, комсомолды секретарь эткэлэктэнг озо, сүрэкэй үүрэдэр кэрэк, уездтарда, губерняларда сельсоветтын секретарларына курстар эдэтэн, ондый курска ийэр кэрэк.

Эмди база бир кэрэк бар: ячейканын сельсоветка иштээр представительдары ячейкадан чыгарылу болзо, артык болор-ба, сельсоветты тудар тушта, тудулу киж и артык-па?

Чыгарылу представительдын, база тудулу представительдын иштэрин көрөр.

Комсомолды сельсоветка туткан болзо, ол јонына бүдүмчүлү дэп, билэргэ, кэрэк. Онын учун, онын бойына кандый-ла кэрэгин сельсовет ичинэ бүдүрэргэ јэнгил болор.

Јоннон тудуулу комсомолец, сельсоветтын члены болзо, заседанияда (решающий голос) нэ-лэ эрмэкти тэн айдыжар, чыгарылу представитель јангыс-ла јөпкө (совещательный голосу) отулар.

Сельсоветка тудып койгон комсомол сельсоветтын заседанияларына ончозына кожо отулар учурлу, чыгарылу представительды сельсоветкажы бирдэ оны кыйа-да көрөри бар. Полтавской округта, бир ячейка сельсоветка представи-тель кижизин ийэрдэ, крестьяндар айдышкан: „не кэрэктү кэлди, сельсоветтын кэрэктэриндэ слэрдин кадааныгар јок“ дэгэн.

Айдарда, сельсоветка иштээргэ, чыгарылу представительдан, сельсоветка член болгон тудуулу комсомолго иштээргэ артык.

Онын учун, ячейка јоныла тилдэжип, эрмэк тэжип јадарга сельсоветка членга туткан комсомолы бар болзо, оны ажра тилдэжип, сельсоветка представитель эткэжин эптү болор. Сельсоветта комсомолдон тудулган член кижі јок болзо, ол тушта эрик јок представительды ячейка чыгарып ийэр кэрэк.

Секцияа иштээр комсомолдорды, ячейка сельсовет-ла јөптөжип алала, кажы комсомол, кандый секцияа иштээр күүндүүн угуп туруп, чыгарар кэрэк.

Ячейка ВКП (б) сельсовет, ячейка ВЛКСМ.

Эмди учунда угужар јаан кэрэктү куучыныбыс, комсомолдын ячейказы бойынын ижи, база сельсоветта иштэгэнин, партиянын јон ортозында иштээр ижин канайта баштаарын угар.

Сүрэкэй јаан кэрэк. Бу кэрэктэ тэскээри иш, комсомолдын ячейказы-ла сельсоветтын ортозындагы булгактан-да ас эмэс болып јат.

Мынан төмөн куучындашсабыс, комсомолдын ячейказы-ла партиянын ВКП јөби кэлишпэй сөстү сөстөринэ киришпэгэни, јурт ичиндэги партийный ишти сүрэкэй үрөп јат, онын кийиндэ јок-јойу партиядан-да союзтан-да ырап, кулактын колына кирэтэни ол болор дөп, билэрибис.

Ол нэдэн болып јатканын, нэнин учун ондый болып јатканын көрөлик.

Лушиниковской ячейканын ВКП секретарин, комсомол ячейканы канайта башкарып, баштап јадырыгар дөп, сураарда айтканы мындый: „Комсомолдорды канайта, башкарап, айткан сөсти ук-

паста. Кайда-кайда ийэр болзо, олоҥ барбас, аш нэмэ болбос улус эмэй дэгэн.

Бир комсомол ячейканың секретари, „партия-ячейкадан көрүп турар кижини барба? дэп, сураарда айткан: „Ол бискэ нэ кэрэк“ дэгэн.

Кажы бир комсомолдың ячейкалары (Амурдың губериндэ) олоҥдың ижин партия канайта баштап туру дэп, сураганда айдыжат: бис, олоҥдон артык билэрибис, бичикчибистэ артык, олоҥго баштадардан, болгой, бис олоҥдың бойло-рын башкара кэрэк дэп, айдатан эмтир.

Тульской губериниң, Алексеевской ячейка чийип јат: „комсомолдың ижиндэ ВКП-нин блаашту кыйыш јок, биригип, колболып турганы-быс база јок. Партияның ячейказы алднан бойы јадыры, комсомол ячейказы база-да тынына јадыры дэп, бичигэн.

Галуни дэп деремнэдэ, совхозтың ячейказы-ның комсомолы, фракция член болып алала, рабочийлардың собраниязы орто бойының фракциязының айткан эрмэгин јаратпай кайра блааш эткэн.

Бухараның райондорында советтарды катап тудар тушта комсомолдардың ячейкалары, партияның тургускан спискадан блаашту эдип, бойлары алднан советка тудар кандидатардың списказын тургускаган.

Бу айдылган тэмдэктү кылыктар нэ дэп, айдып јат?

Ол, ондый комсомол ячейкалар партияның кэрэгин билбэс дэп, айдып јат, база комсомолла партияның ячейкалары эки башка нэмэ дэп, ондобой туру дэп, айдат.

Деремнэдэги комсомол-партиянын помошнигы.

Партиянын деремнэдэ бүдүрэдэгэн кэрэктэр тунэй-лэ комсомолдын кэрэги болып јат. Комсомолдо партиянын кэрэгинэн башка јүзүндү, кэрэги качанда јок.

Нэниг учун?

Партия дэзэ, көдрө ишмэкчи албатынын башчызы болып јат, онын алдна јүрэр, јолын баштаар учун, ондый болып јат.

Комсомол дэзэ, ишмэкчи албатынын бир кичнэк бөлүги болып јат, көдрө ишмэкчилэр революция эткэн түймээннин бир кичнээш толыгы болгон.

Онын учун, комсомол партиядан башка јүзүн нштү болбос, ол бойынын ижи-лэ партияга болыжып турар учурлу.

Крестьяндардын, ишмэкчилэрдин јаш улустарын бириктирип турганы учун, комсомолды јок јойуды, орто улусты союзка јууктадып, крестьяндардын оок өскүрумн јангы јүрүмгэ үүрэди туру дэп, айдар учурлу.

Комсомол ячейканын уулдары, деремнэ јердэ јон ортозындагы ишти эеип турза-да, ол иш партиянын төстү ижи болып јат дэп, ундубас кэрэк, нэдэн-дэ озо, крестьян-ла ишмэкчи албатыны бириктирэрин тыгыдар кэрэк.

Партия баштаганынан кыйганы (деремнэ јердэ партиянын представители партиянын ячейказы болып јат, айдарда, оо баштатпай кыйганы оны-ла јөби јангыс болбозо, комсомолдын ячейказын качанда болзо, тэскээри ишкэ баштаар

Кандый-лэ эдэр дэгэн иштэрин ячейка ажындра партиянын ячейказына јөптөдип алар кэрэк, парт'ячейка јөптөгөн кийиндэ ол кэрэкти бүдүрэр.

Советты катап тудар тушта болгон кылыктанг тэмдэктэп көрөли.

КСМ-нин ячейказы советка тудар кандидатарын партиянын ячейказына угуспаган, советты тудар јуунда ВКП-нин ячейказы бойынанг списка тургузат, ВЛКСМ бойынанг башка списка тургузар. Ондый кылык өткөн советтарды тудар тушта көп болгон дэп, бу книганын баштапкы бөлүгиндэ айдылган (Айдарда, ол кандый болор? Јоктулар-ла орто улус кэмизининг учун кол көдүрэр (голосовать): КСМ-нин ячейказынын списказы учун-ба, ВКП списказы учун-ба? Билип болбос. Айдарда, киж и ондобос нэмэ болып јат, барып учунда, сельсоветка туткан, улус, јоктулардын, орто улустынг учун турушпас, кулактардынг учун туружар улус болуп калбазын.

Комсомолдынг ячейказы „алднанг бойы“ болзо, партиянын ячейказы „алднанг бойы“ болзо. качанда ондый болор учурлу.

Онон өскө кылык бар: партиянын ячейказы сельский сходка, јаан партиялардынг јыганынча, бир јэр кезү кэрэгин угузып шүүдирип јаткан болзо, комсомолдор дэзэ, партиянынг јакылтазын билбэй, нэмэнинг аайына чыкпай туруп, ол эрмэкти тэскээри блаажып турар јангы бар, айдарда ол кылык партия јолына јарабай тэскээри барып јатканы ол болор, кулактарга кэлиштирэ кылык болып јат. Кулактар, кайсын, ондый элтү кэлишкэн нэмэни качанда эндэтпэс,

комсомолдын организациязын бойлорына тузалу эдип, энтэп алар.

— Онон-да өскө тэмдэктү куучындар көп, олор ончозы-ла, жангыс аай, комсомол ячейка ижин партия-ла јөптөшпөй иштээ, КСМ-нин ячейказы парт'ячейканын башкарганын, баштаганын укпаза, тообозо, ол иш ончозы кулактарга јараар дэп. айдылар.

— Комсомолдын ячейказы бир эрмэк айтса, партиянын ячейказы база бир башка эрмэк айдып турза, оны крестьяндар нэ дэп угар?

Олор шүүр, коммунистар-ла комсомолдар сөстү сөзинэ киришпэй уружа бэргэн болзо, ондо јакшы јок, бир кэрэк бар туру, амыр-ла өскө арга, эп бэдрээр дэп сананар.

Кажы бир нөкөрлөр айдар болор, комсомолдордын айтканы јолду болгон, партиянын ячейказы јастра айткан дэп, блаажар. Айдарда оны кайдар?

Јэ, чын ондый-да болотоны бар, бар-да болзо, комсомолдын ячейказы партиянын ячейказына тунгэйлэжип болбос, оо шылтап партияга баштатпай барар учуры јок.

Онын эптү јолы жангыс-ла мындый: блаашту кэрэкти, эрмэкти волкомга шүүдирэр кэрээк. беспартийный крестьяндардын алдына ондый кэрэкти эрмэк этпэс учурлу.

Партиянын жангыс ячейказы эндэлэр, көдрө партиянын јолы јаспас јанду дэп, бис билип турубис.

Онын учун, крестьяндар бир партиянын ячейказы јастра кылынганан көрөлө, көдрө партияны буруулайтаны көп бар, ол эндэлип јатканы,

партиянын чын јолын јарт билип алган кийиндэ бүдүп јат.

Ондый эндэлишти беспартийный крестьян кижиги эндэлэриндэ кэм јок, комсомолдор онойып эндэлэргэ срай-да јарабас.

Комсомолдын ячейказы, беспартийный крестьяндардын ортозына, партиянын ячейказы баштаган эрмэкти блаашса, ол деремнэнин парт-ячейказын бүдүмчүдэн чыгарып јатканы, оо үзэри көдрө партияны бүдүмчизи јок эдип јатканы болор.

Ондый кылык срай-да јарабас. Комсомолдын ячейказы болбой барганы ол болор; нэнин учун дэ-зэ, комсомол качанда, кайда-да болзо, партиянын кэрэктэринин первый помощнигы (болышчызы) партияга баштадып иштээр учурлу.

Эмди ВЛКСМ-нин парт'ячейкала тилдэжип, јоптү турганын, база партиянын ячейказы комсомолдорды баштап турганын көрөлик?

Комсомол-ла партиянын ячейкалары удру-тэд-рэ представительду болып колболор. Онын учун, олор кажызы-да кандый иш эдип јатканын бил-жип јадар учурлу, Партиянын ячейказы, оноң өскө, ол представитель ажра комсомолдын ячейказын баштап јадар.

Комсомолдын ячейказы кандый-ла күч кэрэктэрин, ончозын партиянын ячейказына угу-зар оо бүдүртэр.

Комсомолдар партиянын ячейказы јарт илэ собраниялар этсэ, ончозына барып турар, оноң ячейканын кандый учрежденияда эдип јаткан ижин, база кандый ишти эдэргэ турганын билэр.

учурлу. Партиянын ячейказы ол кэрэктэрди канайта бүдүрэр дэп, шүүшкэнин угар.

Партиянын ячейказы-ла союз биригип турушкадый сүрэкэй жаан, күч кэрэк болзо, оны крестьян улустын ортозына угар учурлу болзо, ячейкаларды бириктирип общий собрания эткэни сүрэкэй жакшы, ол собрания орто жагыс аай турарын јөптөжип алар. Онын кийиндэ ол эрмэктин учун ончозы жагыс аай жагыс кижичилэп турар кэрэк.

Советты катап тудар тушта ондый эдэр кэрэк, јэр кэзү тушта, налог кэрэгин шүүэжэр тушта, база кандый-ла јуртка-јонго кэрэктү эрмэк болзо, оо кулактан кор јэтирбэскэ, онойып кылынар кэрэк.

Сельсоветтын члендэри болгон, база онын секциязына представитель болгон комсомол улус, сельсоветтагы партиянын фракциязынын ижинэ кожылар, јөп айдар үндү болор (совещательный голос). Комсомолдор айдар эрмэгин, нэ-лэ кэрэктэрин фракцияла јөптөжөр; ол јок болзо,— сельсоветта иштэп турган партиянын члени-лэ јөптөжөр.

Сүрэкэй күч кэрэктэрди озолоп партия-ла союзтын ячейкаларына шүүүдирэр.

Сельсоветтын члены-комсомол-ла партиянын фракциязынын ортозына кандый бир кэрэкти блааш эдип, јөпкө киришпэй калган болзо, ол кэрэкти сельсоветка угуспай туруп, озо ячейкаа шүүүдирэр учурлу.

Партиянын-да союзтын-да ячейкалары жагыс деремнэдэ болгондо, комсомол ячейка-партиянын ячейказы-ла тилдэжэргэ, јөптөжөргө эптү,

партиянын ячейказына комсомолдардын ижин, баштаарга јакшы болор.

Ондый болзын дээ, Комсомолдын ячейказы партиянын ижин, кэрэгин билэргэ кэрэк, база партия-ла союзтын ортозы башказын билэр.

Партиянын јолынча комсомол ячейканы иштэдэргэ, јаантайын оны көрүп баштап турарга эби јок нэмэ, союшту деремнэдэ партиянын ячейказы јок болзо, күч болот.

Ондый ячейкаларга ижин јакшы иштэп кичээнэргэ, партиянын јолын, ижин јаспаска јаан кату ответ түжүп јат.

Ондый ячейкалар, күч, кату кэрэктэр болзо сүрэкэй ајыктанар кэрэк, ондый кэрэктэрди комсомолдын волкомына база партияга түргән табыштырып, јобин угар кэрэк. Ондый ячейкалар, партия-ла союзтын волкомы-ла тудуш-ла тилджкип турар, јаантайын ологго баштадар кэрэк.

Ячейканын сельсоветтагы ижи. Деремнэдэги комсомолдын бастра ижин јарандырап кэрэги.

Деремнэдэги ячейканын сельсоветта иштээр учурын божодо уктыбыс, эмди ол кэрэккэ ула-латанын тоолу эрмэк эдэлик.

Мынан өрөги куучында бис айтканыбыс, сельсоветтын учурын айтыбыс, өткөн јылдын советтар катап тудар кэрэк нэгэ бисти үүрэдип јатканын айтыбыс, оо канайта кожо туратанын угуштыбыс, ол куучын, ячейканын сельсовет баштап тудуларга јэтрэ канайта иштэринэ јэtti, сельсоветта, онын секциязына иштээринэ сход-коо турарына база јоннон тудуулу комсомол-дын ижинэ јэдэлэ токтодыбыс.

Ол куучындардан нэни билгэдий эмтир? Он-ын аайы билдирип туру. Сельсоветты катап тудары сельсоветтын нэдэн-дэ артык күч ижи болгон дэп, Советтын III-чи жууны айткан болзо, — ячейканын-да сельсоветта күнүн иштээр иштэри онон тутак эмэс, дэп билэр кэрэк. Ол иш база учурлу иш, нэнин учун дэээ, ячейка сельсоветтагы ишти сүрэкэй јакшы иштэээ, советты катап тудар кэрэк түнгэй-лэ јакшы өдүп турар. Советты катап тудар туш а бистин кичээнэтэнэбис, канча-ла көп јурт улусты тартарга күйүрэнэдибис, совет ишти албатаа билдирэргэ, база онын эдэргэ турган ижин айдарга, јаны сельсоветка иштээр ижин мындый болзын дэп, јакып бэрэргэ кичээнэдибис. Сельсоветтын ижин јакшы бүдүрэри, ол бойы канайта иштээр, оо ВЛКСМ-нин ячейказы канайта болыжар, онон јаранар учурлу.

Кажы нөкөрлөр сураар болор: бис сельсоветтын ижин онойып көдүрүп, көптөдип алзабыс, ол өткрө јаан сагыш болбос-по? дэп, сураар Крестьяндардын кичээлдирип, јаба тартып болорыбыс-па? дэп сураар,

Ээ, ондый сурак эрмэк болор јолду. Алдын-дагы Советтарды катап тудар тушта, Коммунисттын партиязы ол кэрэкти јаан, күч кэрэк дэп, сүрэкэй кичээй бэрэрдэ, кажы бир дерэмнэдэги коммунисттардын комсомолдордын бүдэр күүни кэлбэй, аланзый бэргэн эди. Олор айдатан: партия безпартийный улус јаар јайылган туру. Коммунисттар-ла комсомолдор эм иштэп божогон, Онын учун, Советтарды катап тудар тушта олор кичээнбэй, кэрэксибэй, оны баштабаган болгон.

Олордыг кылынганы јолду-ба? Јок, тәскээри. Олордын тәскээри кылынганын кийиндә кӧс-лә кӧрдибис. Ончо-ло ондый болзо, бис ол кә-рәкти бүдүрүп болбосыбыс.

Нәмәни онойып тәскээри шүүгәни јарабас, ондый кылыкты јок әдәргә кәрәк дәп партия јакыган.

Комсомол-ла партия бу ишкә нәни әдәр, нәни кичээр учурлу? Бис олар кәрәкти кӧдрӧзин чупча айдып болбос турубис бу тушта. Јә „алаңзыган“ нӧкӧрлӧр XIV-чи партконференция-нын решениязын јазап үүрәнип алзын, база т. Сталин-ла, Молотовтын куучындарын статия-ларын кичәеп тычыраын, ондо бу кәрәкти бил-дирә јарттап айдып койгон әди. Јә, бодоп турым, јангы әжилә јыл ажра дсремнәә иштәп кәлдибис, әмди ондый нӧкӧрлӧр астаган болор. Бистин партия-ла комсомол оны кӧрбӧй турган эмәс, кӧрүп туры. Мал-аш кӧдүрүлгән сайын, бистин јәрдә садууды бош садыжар болгон учун, ку-лактар кӧптӧӧр туры. Онын сагыжы тыгып, башкарууда турарга там јилбиркәәр.

Онын аргазы, әби-партиянын-ла сүрәкәй ки-чәәгән јолы-ишмәкчи албатынын-ла јокту крес-тьяндардыг орто улусты әәчидип союзын ты-гыдарын, оларды партия-ла пролетариат јолын әәчидәр дәгән ижи ол болор.

Кулактар-ла туружатанын, бис јангыс-ла әр-мәк-куучын-ла туружар эмәс, онын озодон бәри кылыгын тооложор эмәс, јәјзәп эконоический кәрәкти ӧрӧ тартыр, оны-ла тартыжар кәрәк.

Фабрик-заводтордыг ижин тыгытсабыс, де-ремнәдәги кооперацияларды, ондогы сельхоз-кредиттарды тыгытсабыс, налогты ондозобис,

бис туура садуды капиталды тап-ла жылытары-быс. Бистин партия јок-јойуларга болыш эдэр организацияларды решениязына үзээри, база үзэри кичээр эдип бичиктэр тургускан.

Бистин экономический кэрэктэ, партиянын сүрэкэй кичээп турганы, албатынын мал-ажын көдүрэргэ, пролетариаттын союзын бэктээргэ, јок-јойуларды орто улуска бириктирэргэ, кичээнип туру.

Партиянын көдрө политиказын бүдүрэргэ, Союз Совет Республикалардын төстөрүн бэктээргэ, јангыс-ла рабочий клас ажра бүдүрэр, јарадар учурлу.

Јангыс-ла Коммунисттардын-ла комсомолдордын колы-ла социалист хозыяйства эдип болбос, ол јастра болор.

Бистин городтордогы, фабрик заводтордын Коммунист партиялары нэнин учун күчтү? Олор онын учун күчтү, тов. Сталин айдып јат, олор ондо көп членду болгонына үзээри, ондо сүрэкэй күчтү рабочийлар бар: профсоюзтарда, база кандый рабочий организацияларда иштэп турган, партия јуук туруп јат, онын ижинэ болыжып јат.

Деремнэдэ база ондый-ок эдэр кэрэк. Бастра деремнэдэги јоктуларды, орто крестьяндарды совет башкарууна јууктадар кэрэк. Деремнэдэги јоктуларды, орто улусгы, кја нозрмеецтарды, селькорларды, үй улустарды кичээп үүрэдэр, олорды советтарга, јоннын организацияларына иштэндирип, партия јолын ээчидэргэ кэрэк.

Комсомол ячейкалардын, парт'ячейкаларга баштадып күнүн иштэйтэн ижи шак ондый иш

бүдүрэрин кичээп сельсоветын ижин кожо иштэшсэ бүдэр. Комсомол ортозында, андый иш бүдүрэр. база деремнэнинг безпартийный оок өскүрүмдэринэн чыгарар улустарды айтпаза-да јарт немэ.

Онын учун, комсомолдор ол кэрэкти сүрэкэй кичээп, јакшы иштээр нөкөрлөр бэрэр кэрэк. Крестьян ортозына иштээргэ, ологго бүдүмчүлү болзо, јараар.

Бистин партия-ла комсомолдын ячэйкаларына бойлорынын иштэрин сүрэкэй јарандыарга кичээнэр кату кэрэк бар.

Партиянын айтканы: советтардын ижин көдүрүп, јарандырганы деремнэдэги партиянын ижин тындып јат, база кожо бистин комсомолдын ижин тындып јатканы дэгэн. Бу шүүлтэ, ончо куучындарды угушка и кийиндэ, бискэ јарт болды.

Сельсоветтагы иштээр ишти комсомоллардын политиканы јакшы билэрин, кэрэкти бүдүрэрин, крестьяндарга эптүлэрин, онын тили-лэ өрмөктэжэрин, айл-јурт ичиндэги ишти иштэтэдийлэрин талдап ийэр кэрэк дэп, бис билдибис.

Ол куучындар партия-ла комсомолдын деремнэдэ эдэр кэрэктэринэ табыжып јат.

Деремнэдэги партия-ла комсомолдын ижин баштап турар кэрэкти тындыдарыбыс, бис, ол кылык-ла албаты алдына бүдүмчүлү болорыбыс.

Онын учун, ячейканын сельсоветта иштэгэни деремнэдэги комсомолдын көдрө ижин јарандыары ол-болор.

Ойрот.
2-488.

Улала,
типография Об'единение
„ОЙРАТСКИЙ КРАЙ.“
1926 год.